

ECRAN Regional Workshop, Skopje,
29-31 March 2016

Pregled korištenja izvora i okolišnih troškova u FBiH

Primjena Okvirne Direktive o vodama

Zakonska regulativa u FBiH – oblast okoliša

Zakon o zaštiti okoliša FBiH od 08.07.2003.

(Službene novine FBiH, br. 33/03)

Zakon o vodama od 13. 11. 2006.

(Službene novine FBiH, br. 70/06)

Zakon o Fondu za zaštitu okoliša FBiH od
08.07.2003.

(Službene novine FBiH, br. 33/03)

Statut Fonda za zaštitu okoliša FBiH od
22.11.2005.

(Službene novine FBiH, br. 33/06)

Strategija upravljanja vodama

Strategija zaštite okoliša

Planovi upravljanja slivovima

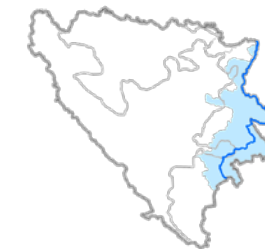
Pravilnici i uredbe koji uređuju oblast
zaštite okoliša

Korištenje voda, zaštita voda i zaštita od voda

Zakonska regulativa

- Nadležnosti definirane Zakonom o vodama
 - Federalno ministarstvo okoliša i turizma
 - Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
- Implementatori Zakona o vodama
 - Agencije za vodna područja – Sliv Save i Sliv Jadranskog mora
 - Fond za zaštitu okoliša FBiH
 - Kantoni
 - Općine
- Raspodjela prihoda od vodnih naknada
 - Agencije za vodna područja – 40 %
 - Fond za zaštitu okoliša FBiH – 15 %
 - Kantoni – 45 %

Vodne naknade

Prema Zakonu o vodama FBiH i Odluci o visini posebnih vodnih naknada posebne vodne naknade se naplaćuju za:

- zahvaćanje površinskih i podzemnih voda (komunalni i industrijski unos vode);
- korištenje vode za proizvodnju električne energije;
- zaštita voda za ispuštanje otpadnih voda;
- vađenje materijala iz vodotoka;
- prijevozna sredstva koja koriste naftu ili naftne derivate (naknada za korištenje vozila);
- uzgoj ribe;
- upotrebu gnojiva;
- upotrebu hemikalija za zaštitu bilja.

Osim posebnih vodnih naknada, opća vodna naknada je propisana Zakonom o vodama FBiH (Službene novine FBiH, br. 70/06, član 168. i 169.), a provodi se u iznosu od 0,5% od neto plate svakog zaposlenika.

Agencija za vodno područje rijeka Save

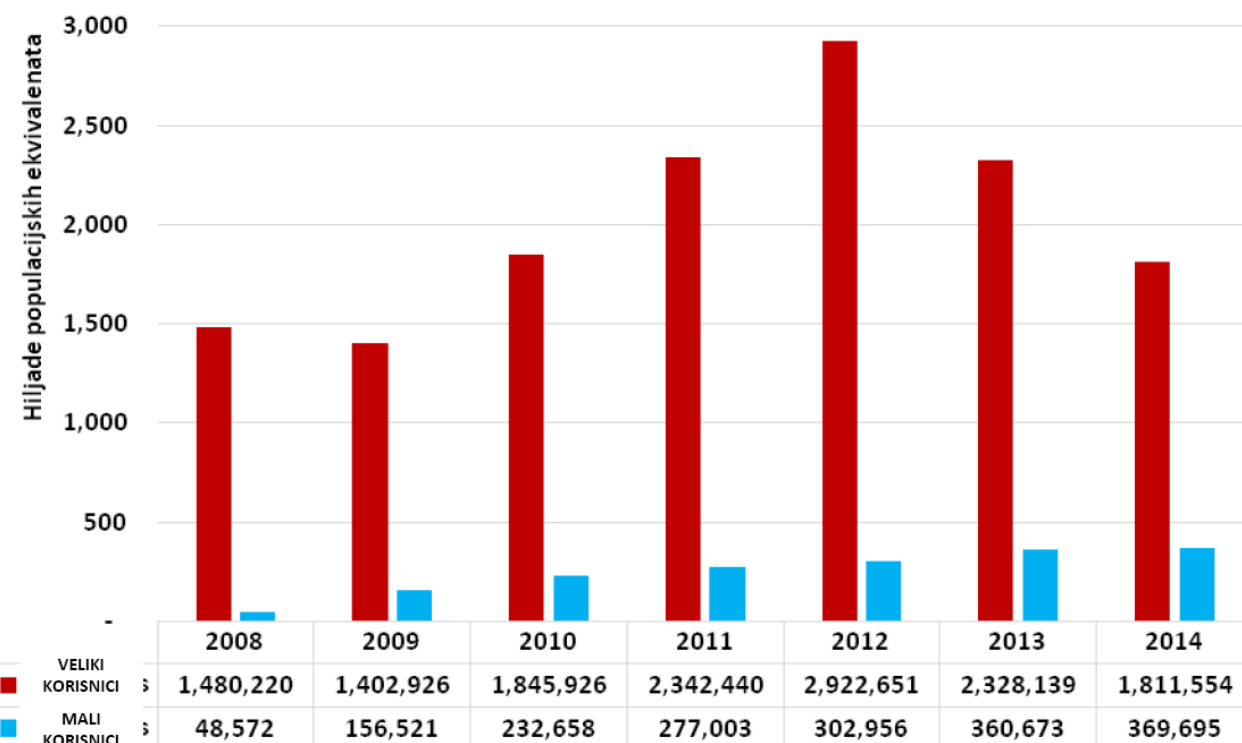
Agencija za vodno
područje rijeke Save

SARAJEVO

- Nadležnosti definirane Zakonom o vodama

- Implementacija aktivnosti u skladu sa Strategijom i Planom upravljanja vodama, prvenstveno u oblasti zaštite od voda, ali i ispunjenja ostalih obaveza Zakonom date u nadležnosti Agencija

R.B	Vrsta naknade	2012.	2013.	2014.	2014.
			(KM)		(%)
1	Ispuštanje otpadnih voda	8.560.428	6.761.451	5.845.623	18
2	Zahvatanje vode za komunalne potrebe	1.598.166	1.575.314	1.524.532	5
3	Zahvatanje vode za flaširanje i uzgoj ribe	268.345	228.784	237.186	1
4	Zahvatanje vode za industrijsku proizvodnju	2.649.398	2.620.429	2.364.848	7
5	Proizvodnja električne energije	419.548	504.212	589.647	2
6	Vađenje materijala	35.434	2.021	151	0
7	Preostale naknade – iz prethodnih godina	13.237	15	375	0
8	Naknada za korištenje vozila na naftu ili naftne derivate	9.833.289	9.855.744	10.451.627	31
9	Opće naknade za vodu	12.300.529	11.762.048	12.204.773	37
10	Ostali prihodi	18.554	12.280	17.042	0
UKUPNI GODIŠNJI PRIHODI:		35.696.927	33.322.299	33.235.804	100

"AVP Sava" vrši monitoring podataka o ispuštanjima industrijskih otpadnih voda za kategorije tzv. "veliki korisnici" i "mali korisnici". Kategorija "veliki korisnici" uključuje velika industrijska postrojenja, rudarstvo i proizvodnju električne energije, dok kategorija "mali korisnici" uglavnom obuhvaća uslužne djelatnosti. Količine zagađenja izražene kao ES su prikazane na narednoj slici.

O Fondu

Fond za zaštitu okoliša FBiH je strukturirana, neprofitna, finansijska institucija u svojstvu pravnog lica s pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom o Fondu i Statutom Fonda.

Osnovan je Zakonom o Fondu za zaštitu okoliša 8. jula 2003. godine, a postao je operativan tek u 2010. godini.

Osnivač Fonda je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

Misija

Fond za zaštitu okoliša FBiH je, u skladu sa *Zakonom o Fondu*, odgovoran za prikupljanje sredstava, poticanje i finansiranje pripreme, provedbe i razvoj programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unapređenja stanja okoliša, u svrhu približavanja ciljevima definisanim *“Strategijom zaštite okoliša FBiH”*.

Fond osigurava jasno utvrđenu i *dugoročnu finansijsku perspektivu* za ostvarenje prioriteta zaštite i održivog upravljanja okolišem, u skladu sa temeljnim principima održivog korištenja prirodnih resursa, ali i politikom prilagođavanja FBiH konceptu i filozofiji održivog razvoja.

Kroz aktivnosti koje provodi, zadatak Fonda je postizanje sistemskog i cjelovitog očuvanja kvalitete svih komponenti okoliša, u cilju postizanja osnovnog prava građana na čist i zdrav okoliš.

Smisao postojanja i rada Fonda je zasnovan na ostvarenju **namjenskih prihoda iz naknada** koji će se **vraćati lokalnoj zajednici** kroz **realizaciju programa i projekata zaštite okoliša**, poštivajući načelo da se **raspoloživim sredstvima** **postigne najveća ukupna korist po okoliš**

Vizija

Sufinansirajući projekte i programe zaštite okoliša od kapitalnog značaja za Federaciju BiH, Fond se iskazuje kao jedan od nedvosmislenih pokretača snažnijeg ekonomskog i privrednog razvoja Federacije BiH, uz stalnu transparentnost namjenskog ulaganja sredstava i efikasnost u procedurama pribavljanja, upravljanja i korištenja sredstava Fonda.

Program rada Fonda slijedi načela

Održivog razvoja

Učešće javnosti i pristup
informacijama

Načelo saradnje i
podjele odgovornosti

Načelo zagađivač plaća

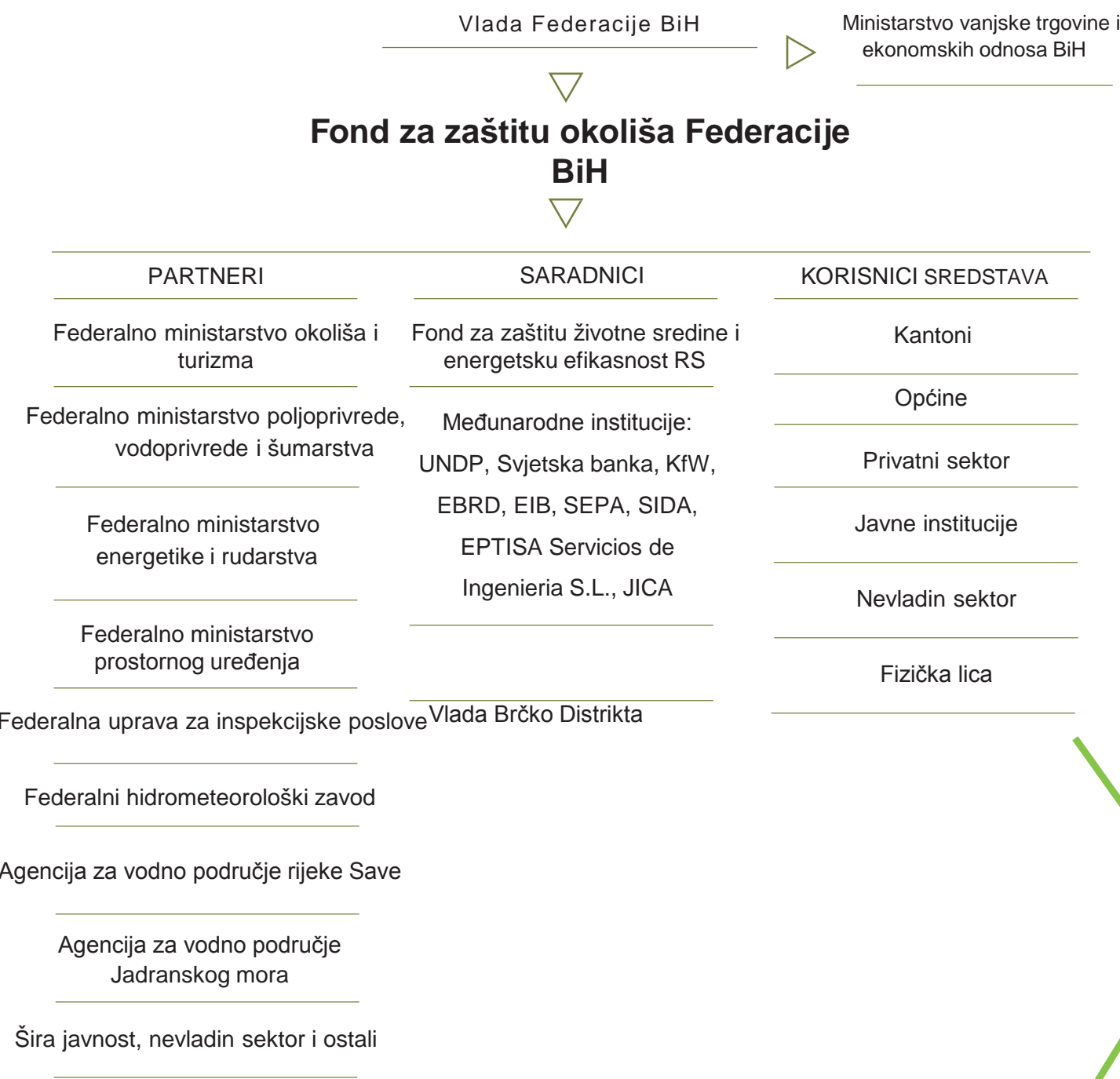
Načelo integralnog pristupa

Načelo
predostrožnosti
i prevencije

Partneri i saradnici Fonda

Na nivou FBiH i lokalne zajednice, Fond uspostavlja i održava čvrstu i konstruktivnu saradnju sa:

- ▶ javnim ustanovama,
- ▶ jedinicama lokalne samouprave i kantonalnim organima vlasti,
- ▶ agencijama i komorama,
- ▶ institucijama u zemlji i inostranstvu koje se bave različitim oblastima zaštite okoliša,
- ▶ nevladinim organizacijama,
- ▶ ekološkim društvima, te sredstvima informisanja.

Međuentitetska saradnja

- Sporazum o dugoročnoj saradnji između Fonda za zaštitu okoliša FBiH i Fonda za zaštitu životne sredine i energetske efikasnosti RS – 2013. godina, ima za cilj:
 - razvoj i jačanje saradnje u oblasti zaštite okoliša, razmjena informacija o stanju okoliša, informacija o industrijskim zagađivačima, korisnicima prirodnih resursa, tokovima posebnih kategorija otpada,
 - Saradnja na harmonizaciji prijedloga i nacрта zakona i podzakonskih akata iz oblasti zaštite okoliša (naročito iz oblasti upravljanja posebnim kategorijama otpada),
 - saradnju oko usaglašavanja prijedloga mjera za sanaciju šteta, rješavanje interventnih problema, elementarnih nepogoda, šteta većih razmjera, ekoloških incidenata i sl., kao i
 - Realizacija programa i projekata iz oblasti zaštite okoliša od zajedničkog interesa.

Izvori sredstava za finansiranje djelatnosti Fonda, propisani su sljedećim zakonskim i podzakonskim aktima i to:

NAZIV PRIHODA	PROPIS	PODZAKONSKI AKT
Opća i posebna vodna naknada	<i>Zakon o vodama FBiH</i> (Službene novine FBiH broj 70/06)	-
Naknada za plastične kese tregerice	<i>Zakon o Fondu za zaštitu okoliša FBiH</i> (Službene novine FBiH broj 33/03)	<i>Uredba o naknadama za plastične kese tregerice</i> (Službene novine FBiH broj 9/14)
Naknada za zagađivače zraka	<i>Zakon o Fondu za zaštitu okoliša FBiH</i> (Službene novine FBiH broj 33/03)	<i>Pravilnik o načinu obračunavanja i plaćanja, te rokovima obračunavanja i plaćanja naknada za zagađivače zraka</i> (Službene novine FBiH broj: 79/11); <i>Uredba o vrstama naknada i kriterijumima za obračun naknada za zagađivače zraka</i> (Službene novine FBiH broj: 66/11); <i>Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o vrstama naknada i kriterijumima za obračun naknada za zagađivače zraka</i> (Službene novine FBiH broj: 107/14)
Posebna naknada za okoliš koju plaćaju pravna i fizička lica pri svakoj registraciji motornih vozila	<i>Zakon o Fondu za zaštitu okoliša FBiH</i> (Službene novine FBiH broj 33/03)	<i>Uredba o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila</i> (Službene novine FBiH broj: 14/11); <i>Uredba o izmjeni uredbe o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila</i> (Službene novine FBiH broj: 26/11)
Naknada za upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom	<i>Zakon o upravljanju otpadom</i> (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	<i>Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom</i> (Službene novine FBiH broj: 88/11)
Opća naknada za sve proizvođače i uvoznike za upravljanje otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	<i>Zakon o upravljanju otpadom</i> (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	<i>Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda</i> (Službene novine FBiH broj: 87/12); <i>Izmjene Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda</i> (Službene novine FBiH broj: 107/14)
Naknada za upravljanje sa otpadom od električnih i elektronskih proizvoda za proizvođače i uvoznike, koji nisu uključeni i organizovani sistem preko operatora sistema	<i>Zakon o upravljanju otpadom</i> (Službene novine FBiH broj: 33/03 i 72/09)	<i>Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda</i> (Službene novine FBiH broj: 87/12)

Plasman sredstava za zaštitu okoliša u periodu 2010-2014.

Prema čl. 27. Zakona o Fondu, sredstva Fonda se korisnicima sredstava dodjeljuju putem zajmova, pozajmica, subvencija, jamstava, darovanja (donacija), isključivo putem **Javnih poziva**

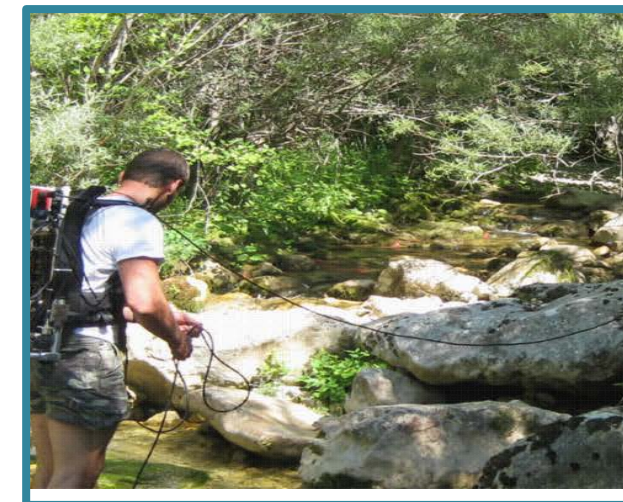
Namjensko ulaganje u programe i projekte zaštite okoliša u skladu sa ostvarenim prihodima, Fond vrši vodeći računa o sljedećim kriterijima:

1. Projekti od značaja za Federaciju BiH,
2. Zastupljenost projekata iz svih oblasti zaštite okoliša,
3. Disperzna raspodjela sredstava po kantonima,
4. Ozbiljnost u pristupu pripreme projekata,
5. Podrška projektima šireg značaja, ali i određenom broju lokalnih projekata,
6. Vrijednost projekata sa stanovišta zaštite okoliša i održivog razvoja,
7. Učešće u programima i projektima koje organizuju i finansiraju međunarodne finansijske institucije i organizacije.

Fond za zaštitu okoliša FBiH je, u periodu od 2010. do decembra 2014. godine raspisao **7 javnih poziva**

Za sufinansiranje programa, projekata i sličnih aktivnosti iz oblasti zaštite okoliša su odobrena sredstva u ukupnom iznosu do **42.346.247,55 KM.**

Odlukama Upravnog odbora FZO FBiH, za projekte koje spadaju u posebnu kategoriju interventnih sredstava, u periodu 2010 – 2014. ukupno je odobreno **11.363.317,18 KM.**

Pregled javnih poziva FZOFBiH 2010-2015.

Iznos dodijeljenih sredstava i programske oblasti

Realizacija programa i projekata sredstvima vodnih naknada

Prihodi FZOFBiH, ostvareni iz **vodnih naknada (15%)**, koriste se za provođenje zadataka koji su **Zakonom o vodama** dati u nadležnost Federalnom ministarstvu okoliša i turizma i za sufinansiranje infrastrukture za zaštitu voda od značaja za Federaciju BiH.

A) Oblast korištenja voda

Strateški cilj 6
Povećanje obuhvata i poboljšanje javnog vodosnabdijevanja

Strateški cilj 7
Osiguranje uvjeta za održivo korištenje voda u oblastima čiji razvoj ovisi od interesa tržišta

Na osnovu definiranih strateških ciljeva, operativni ciljevi za oblast korištenja voda su sljedeći:

- Operativni cilj 11:** Povećanje obuhvata javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 60% na približno 80% na kraju planskog perioda Strategije,
- Operativni cilj 12:** Smanjenje gubitaka u javnim vodovodnim sistemima za oko 15%
- Operativni cilj 13:** Racionalno korištenje, zaštita, unapređenje stanja i očuvanje vodnih resursa koji se koriste ili se planiraju koristiti za potrebe javnog vodosnabdijevanja
- Operativni cilj 14:** Očuvanje vodnih resursa, po osnovama uvjeta korištenja i zaštite iz ZOV-a FBiH, u skladu sa očekivanim potrebama za vodom, u oblastima čiji razvoj ovisi od interesa tržišta i općeg ekonomskog napretka

Strategijom upravljanja vodama, planirana potrebna sredstva za oblast korištenja voda iznose **1.166 M KM**, a za planski period od 12 godina, bila bi okvirno osigurana iz sljedećih izvora:

Kantonalni budžeti:	212,3 M KM (po osnovu ostalih budžetskih prihoda)
Budžet FBiH:	133,5 M KM
Sredstva JKP-a:	230,0 M KM
Općine:	40,2 M KM (kroz budžete ili izdavanje lokalnih obveznica)
Međunarodne finansijske institucije:	450,0 M KM (kreditna zaduženja)

B) Oblast zaštite voda

Strateški cilj 8
Postizanje i održavanje dobrog stanja površinskih i podzemnih voda, radi zaštite akvatične flore i faune i potreba korisnika voda.

- Operativni cilj 15:** Izrada Plana upravljanja vodama za Vodno područje rijeke Save i Vodno područje Jadranskog mora
- Operativni cilj 16:** Smanjenje tereta zagađenja od urbanih/sanitarnih otpadnih voda,
- Operativni cilj 17:** Smanjenje emisije štetnih i toksičnih materija koje produciraju pojedini industrijski zagađivači, kroz uspostavljanje sistema dozvoljenog ispuštanja i principa „zagađivač plaća“,
- Operativni cilj 18:** Smanjenje količina zagađenja koje dopijeva u površinske i podzemne vode sa uređenih i „divljih“ deponija krutog otpada,
- Operativni cilj 19:** Smanjenje zagađenja od poljoprivrednih aktivnosti.
- Operativni cilj 20:** Smanjenje zagađenja od aktivnosti vezanih za upravljanje šumama
- Operativni cilj 21:** Izgradnja sistema za prikupljanje, odvođenje i tretman otpadnih voda za naselja ispod 2.000 stanovnika,
- Operativni cilj 22:** Smanjenje zagađenja od saobraćaja,
- Operativni cilj 23:** Uspostavljanje zaštićenih područja u skladu sa *Zakonom o vodama FBiH*

Strategijom upravljanja vodama, planirana potrebna sredstva za oblast zaštite voda iznose **952.690 M KM**, a za planski period od 12 godina, bila bi okvirno osigurana iz sljedećih izvora:

Kantonalni budžeti:	88,5 M KM (po osnovu prihoda od vodnih naknada)
Kantonalni budžeti:	100,0 M KM (po osnovu ostalih budžetskih prihoda)
FZOFBiH:	78,0 M KM
Budžet FBiH:	150,0 M KM
Sredstva JKP-a:	100,0 M KM
Općine:	60,0 M KM (kroz budžete ili izdavanje lokalnih obveznica)
Međunarodne finansijske institucije:	376,3 M KM (kreditne zaduženja)

Prema navedenom su u FZOFBiH kroz planove i programe prepoznate sljedeće programske oblasti:

Projekte zaštite voda, izvorišta voda i vodozaštitnih zona

Projekte upravljanja otpadnim vodama i projekte održivog korištenja voda

Projekte sanacije i neposredne intervencije u slučaju ekoloških katastrofa

Rješavanje problema u vodosnabdijevanju i sistemu upravljanja vodnim resursima

Jačanje javne svijesti o značaju zaštite voda

Sufinansiranje projekata čija je implementacija u toku, a od značaja su za FBiH

Projekti zaštite voda od značaja za

Potaknut odredbama Zakona o vodama, FZOFBiH je ostvario uspješnu saradnju sa FMPVŠ i Agencijama za vodno područje rijeke Save i Jadrana

Rezultat ove saradnje je bila identifikacija projekata od značaja za FBiH u oblasti zaštite voda

krajem 2012. god. FZOFBiH otpočinje inicijativu za finansijsku podršku u implementaciji kapitalnih projekata

Cilj ove finansijske podrške je ispunjenje strateškog cilja u oblasti zaštite voda u pogledu zaustavljanja trenda pogoršanja kvaliteta površinskih i podzemnih voda.

Po Odluci Vlade FBiH ti projekti su označeni kao Projekti zaštite voda od značaja za FBiH.

Pod ovom stavkom Fond se direktno uključuje u finansijsko praćenje projekata zaštite voda od značaja za FBiH za koje je Vlada Federacije BiH dala saglasnost na sjednici održanoj 23. 10. 2012.

GEF-WB Projekat: „Zaštita kvaliteta voda“ – Izgradnja II faze postrojenja za tretman otpadnih voda u Živinicama (faza I – predtretman je završena iz sredstava GEF granta)
Realizira se u Fondu Vlade FBiH – 1.000.000,00 KM

GEF-WB Projekat: Izgradnja lijevoobalnog i desnoobalnog kanalizacionog kolektora grada Mostara, te postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda

KfW Projekat (EU grant i domaće učešće) izgradnje kanalizacije i postrojenja za tretman otpadnih voda Bihać, kapaciteta 60.000 ES

GEF-WB projekat "Upravljanje Neretvom i Trebišnjicom" (2009-2013): Izgradnja postrojenja za tretman otpadnih voda naselja Konjic i Izgradnja postrojenja za tretman otpadnih voda naselja Ljubuški

Kreditni projekat EIB-a za sufinansiranje izgradnje i rekonstrukcije općinskih sistema za snabdijevanje vodom, odvodnje i tretmana otpadnih voda u cca 22 općine u Federaciji BiH.

Kreditni projekat Svjetske banke (IBRD) za rekonstrukciju postrojenja za tretman otpadnih voda Sarajevo kapaciteta 600.000 ES, te izgradnju dijela kanalizacije

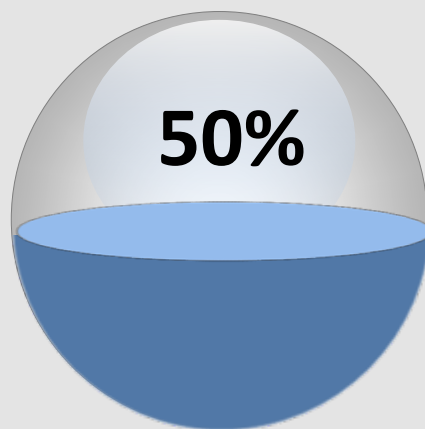
Projekat zaštite izvorišta Sarajevsko polje kroz finansiranje rekonstrukcije i izgradnje komunalne i turističke infrastrukture na lokalitetu Igman-Bjelašnica

Projekat zaštite jezera Modrac, kao glavnog resursa za snabdijevanje vodom Tuzle.

Za prethodno opisane oblasti, u skladu sa *Strategijom upravljanja vodama FBiH* i programskim aktivnostima Fonda, u periodu od operativnog početka rada do kraja 2014. godine, Fond je izdvojio i ugovorima rezervirao **preko 40 miliona KM**, od čega je za kapitalne projekte zaštite voda od značaja za FBiH izdvojeno cca **15,7 miliona KM.**

Imajući u vidu plan *Strategije upravljanja vodama* za 12 godina (2010-2022.), te izdvojena sredstva Fonda za implementaciju projekata (2010-2014.), može se zaključiti da je stepen realizacije *Strategijom* postavljenog cilja za Fond FBiH, veći od

UPRAVLJANJE OTPADOM I POSEBNIM KATEGORIJAMA OTPADA

- Prema podacima **Agencije za statistiku BiH**, svaki stanovnik u prosjeku proizvede jedan kilogram otpada svaki dan.
- To godišnje iznosi **365 kilograma** po osobi.
- Ako tu cifru pomnožimo sa 75, što je prosječan životni vijek u BiH, vidjet ćemo da svaki stanovnik proizvede **27.375 kilograma** otpada tokom života.
- Od ukupno generirane količine otpada **36%** se uopće ne prikuplja od strane javnih komunalnih preduzeća.
- Na neodgovarajuće deponije se odlaže oko **40%** od ukupnog otpada.
- Industrija godišnje dodatno doprinese sa **1.500.000 t** otpada, od čega se oko **10%** može kategorizirati kao opasni.

Zakonska regulativa u oblasti upravljanja posebnim kategorijama otpada

Zakon o upravljanju otpadom
(SN FBiH, br.: 33/03 i 72/09)

Direktiva 94/62/EC, od 20.12.1994. godine o ambalaži i ambalažnom otpadu (i nova Direktiva 2004/12/EC)

Direktiva 2002/96/EC, od 27.01.2003. godine o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi;

Pravilnik o obrascu, sadržaju i postupku obavješćavanja o važnim karakteristikama proizvoda i ambalaže od strane proizvođača
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 06/08);

Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 88/11 i br. 28/13)

Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektroničkih uređaja
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 87/12)

Uredba o naknadama za plastične kese „tregerice“
(„Službene novine Federacije BiH“, br. 9/14)

Federalni plan upravljanja otpadom 2012-2017
Federalna strategija zaštite okoliša 2008.-2018.

Donošenje nedostajućih provedbenih propisa

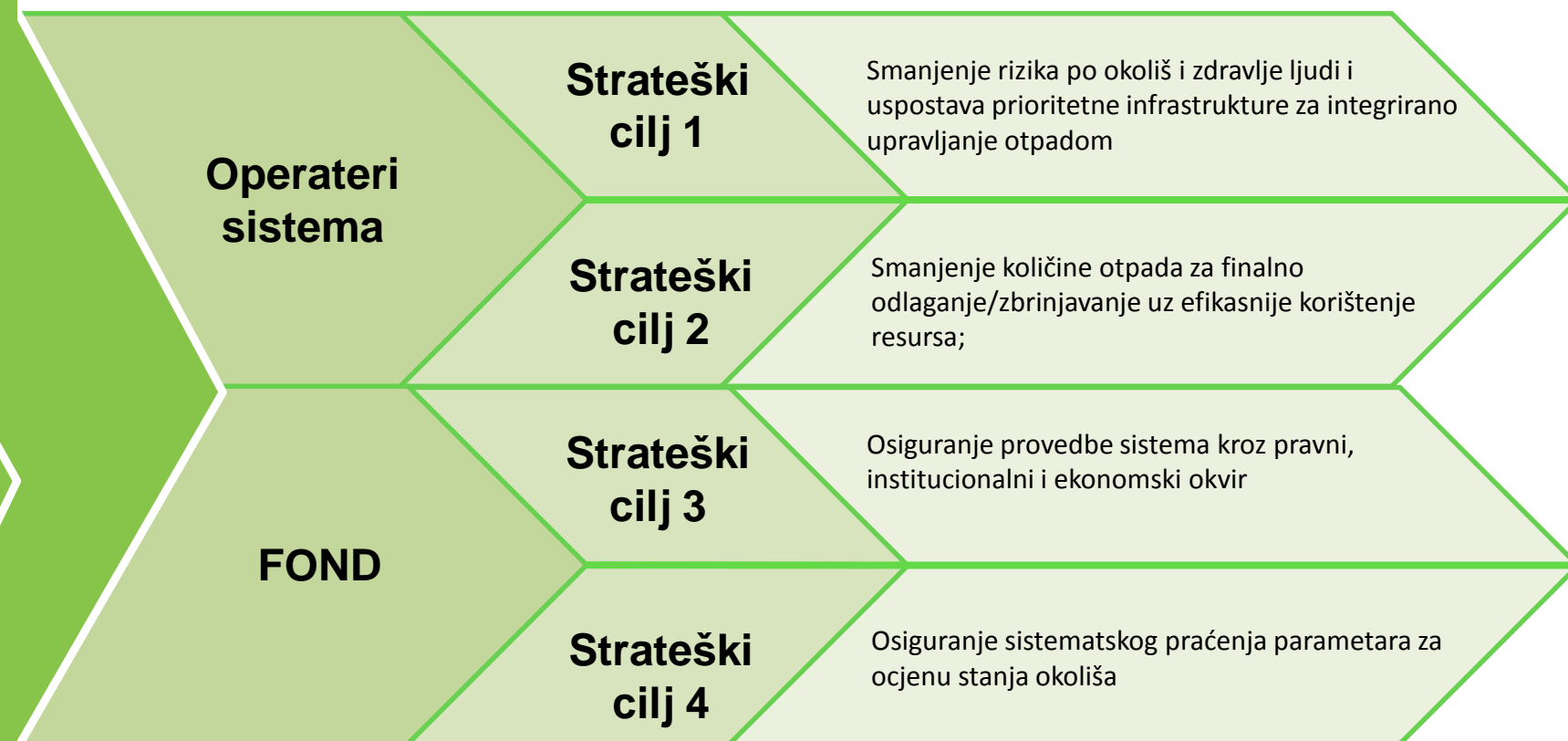
Pravilnici o načinu prikupljanja - reciklaže i zbrinjavanja: otpadnih guma, otpadnih vozila, otpadnih ulja, otpadnih baterija i akumulatora.

Uredba o uvođenju naknada po osnovi zagađivača okoliša i to naknade za opterećenje okoliša otpadom: komunalnim i industrijskim neopasnim.

Pravilnik o upravljanju opasnim otpadom

Pravilnik o upravljanju građevinskim otpadom.

Uredba o uvođenju naknada za korisnike okoliša

Ambalaža i ambalažni otpad

Osnovni pojmovi pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom:

Obveznici plaćanja naknada su: **uvoznici, proizvođači, punioci, pakeri, distributeri**, odnosno svi **oni koji proizvode i robe upakovane u ambalažu prvi put plasiraju na tržište FBiH**.

Ambalaža je svaki **proizvod**, neovisno o prirodi materijala od kojeg je napravljen, koji je **namjenjen za sadržavanje, čuvanje, zaštitu, rukovanje, isporuku i predstavljanje robe**, od sirovina do gotovih proizvoda na putu od proizvođača i uvoznika do kranjeg potrošača.

Ambalažni otpad je **svaka ambalaža** ili ambalažni materijal koji ostaje **nakon što se proizvod otpakuje** i odvoji od ambalaže i koji se ne može iskoristiti u prvobitne svrhe. Ostaci materijala nastali u proizvodnji (proizvodnji ostaci) se ne smatraju ambalažnim otpadom.

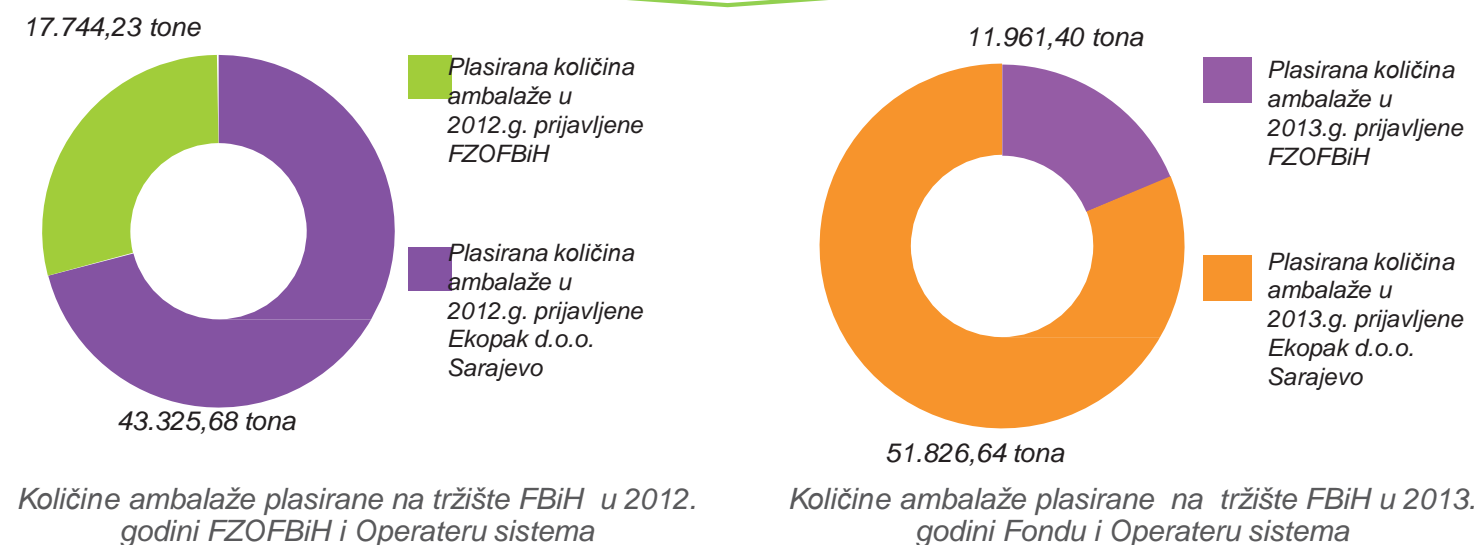
Aktivnosti FZOFBiH

1. Izrada preliminarne liste privrednih subjekata.
2. Identifikacija potencijalnih obveznika plaćanja naknade.
3. Aktivnosti izrada forme izvještaja, obavještavanja obveznika i prikupljanje izvještaja
4. Obrada i kontrola pristiglih izvještaja

Izdavanje:
Rješenja o naknadi,
Obavjesti da subjekti nisu
obveznici plaćanja ili
Zahtjeva za dopunu
izvještaja

REZULTATI PROVEDENIH AKTIVNOSTI I POKAZATELJI

(Poređenje prve dvije godine implementacije Pravilnika o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom)

Prema **FPUO**,
procijenjene količine ambalaže plasirane ambalaže **za 2012. i 2013. godinu** iznose **170.000,00 tona**, dok su **stvarno prijavljene količine** za **2012. godinu 61.069,91 tone**, odnosno **63.824,05 tone** u **2013. godini**.

U dvije godine primjene *Pravilnika*, može se uočiti da je **praćenje napredovanja sistema i rezultata otežano** ili čak **nemoguće** bez **baze podataka postojećeg stanja** i praćenja benifita ulaganja u sistem upravljanja otpadom.

Svjestan **problema** sa **nedostatkom podataka i informacija**, **Fond** je po pitanju uspostavljanja sistema praćenja pravilnika **za posebne kategorije otpada** (ambalaže i elektronski i elektronički otpad), **uspostavio bazu podataka obveznika plaćanja naknada**.

S obzirom na **veliki broj potencijalnih obveznika i ograničen broj izvještaja** pristiglih po pitanju ambalaže i ambalažnog otpada, zaključuje se da je **veliki broj obveznika još uvijek ostao izvan sistema** te, **ovaj problem još uvijek prioritet** u **daljem provođenju *Pravilnika***.

Električni i elektronski otpad

Osnovni pojmovi pravilnika o upravljanju električnim i elektronskim otpadom:

Obveznici plaćanja naknada su svi uvoznici, proizvođači i distributeri električnih i elektronskih uređaja koji uređaje prvi put plasiraju na tržište FBiH u svrhu vršenja trgovinske djelatnosti, davanja distributeru za dalju prodaju ili upotrebe za sopstvene potrebe.

Električni i elektronski uređaji su proizvodi čiji pravilan rad zavisi od električne struje ili elektromagnetnih polja, kao i proizvodi koji su namijenjeni proizvodnji, prenosu i mjerenju protoka i polja ukoliko se razvrstavaju u jedan od razreda i/ili podrazreda definisanih Pravilnikom

Električni i elektronski otpad (EE otpad) je otpadna električna i elektronska oprema koja više nije pogodna za dalju upotrebu i koja treba biti zbrinuta na propisan i okolišno prihvatljiv način.

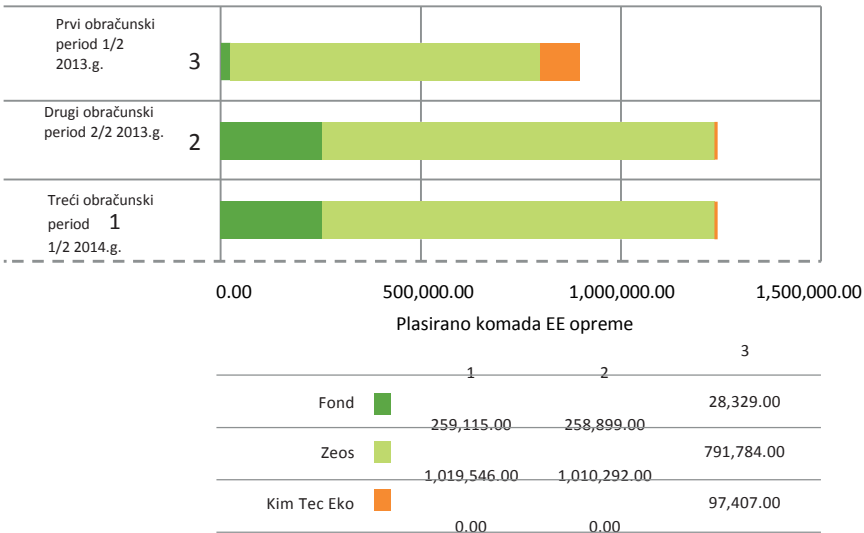
Aktivnosti FZOFBiH

1. Izrada prelimainarne liste privrednih subjekata.
2. Identifikacija potencijalnih obveznika plaćanja naknade.
3. Aktivnosti izrada forme izvještaja, obavještanja obveznika i prikupljanje izvještaja
4. Izrada projektnog zadatka za sotversko rješenje baze iz oblasti otpada i njeno uspostavljanje
5. Obrada i kontrola pristiglih izvještaja

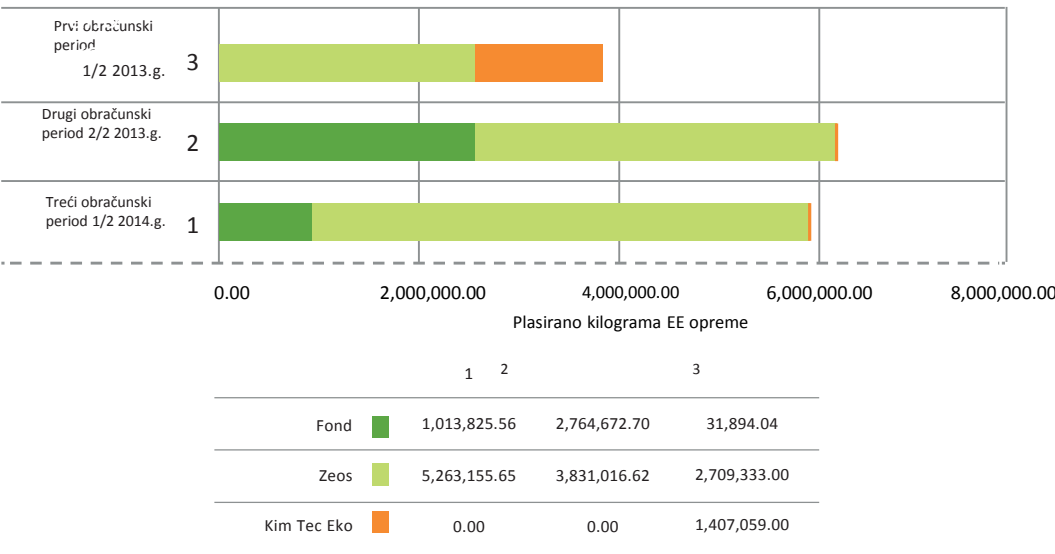
Izdavanje:
Rješenja o naknadi,
Izdavanje obavjesti kao i Potvrde o izmirenim obavezama,

Analiza dostavljenih izvještaja ZEOS eko-sistema d.o.o.,
Saradnja sa drugim operaterom, KIM Tec Eko d.o.o.,
Prijedlog izmjena i dopuna Pravilnika

Pregled plasiranih količina (komada) na tržište FBiH prijavljenih Fondu i operaterima sistema Zeos-u i Kim Tec Eko-u u sva tri obračunska perioda (1/2 i 2/2 2013.g. i 1/2 2014.g.)

Pregled plasiranih količina (kilograma) na tržište FBiH prijavljenih Fondu i operaterima sistema Zeos-u i Kim Tec Eko-u sva tri obračunska perioda (1/2 i 2/2 2013.g. i 1/2 2014.g.)

Plastične kese tregerice

Uredba se odnosi na **plastične kese**, čija stjenka ne prelazi **debljinu 20 mikrona**, sa ili bez aditiva za razgradnju, čije su ručke sastavni dio kese, **osim kesa** u koje se pakuju **rifuzni materijal**, ukoliko se iste na nalaze na kasi.

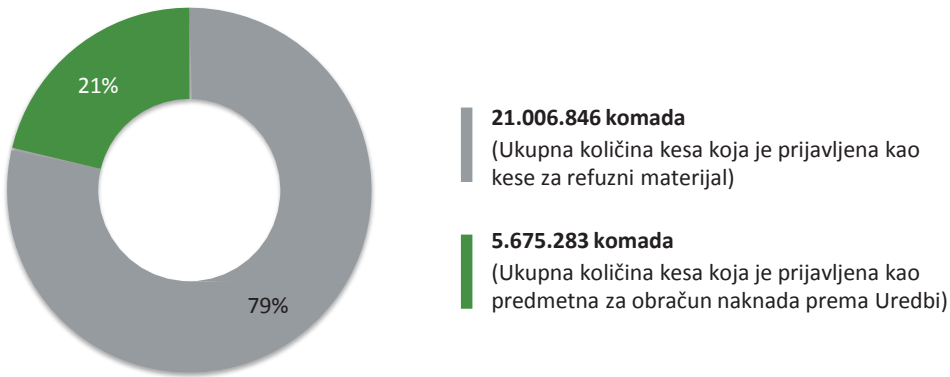
Obveznici plaćanja naknade za **plastične kese tregerice** su **svi trgovci registrovani na teritoriji Federacije BiH**, koji kese **troše za vlastite potrebe** ili ih **stavljaju u promet**

Svrha **uvođenja Uredbe** je smanjenje **broja kesa** u upotrebi koje **odbačene onečišćuju okoliš**.

Pripremne aktivnosti Fonda u procesu primjene Uredbe

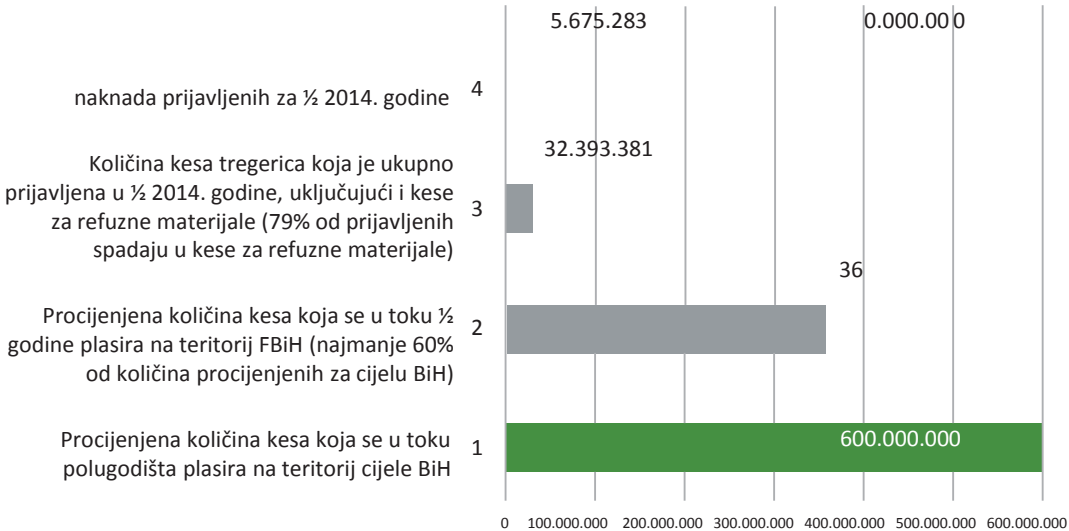
- Uspostavljanje liste potencijalnih obveznika;
- Izrada forme Izvještaja;
- Izrada projektnog zadatka za softversko rješenje baze iz oblasti otpada i uspostavljanje softverske baze podataka;
- Kontakti sa obveznicima radi davanja pojašnjenja i informacija (putem e-maila, web stranice Fonda i putem telefonskih poziva).

Odnos količina kesa tregerica koje su korištene za refuzne materijale i onih koje su predmet naplate naknade prema odredbama Uredbe prijavljenih kao plasirane za ½ 2014.g.

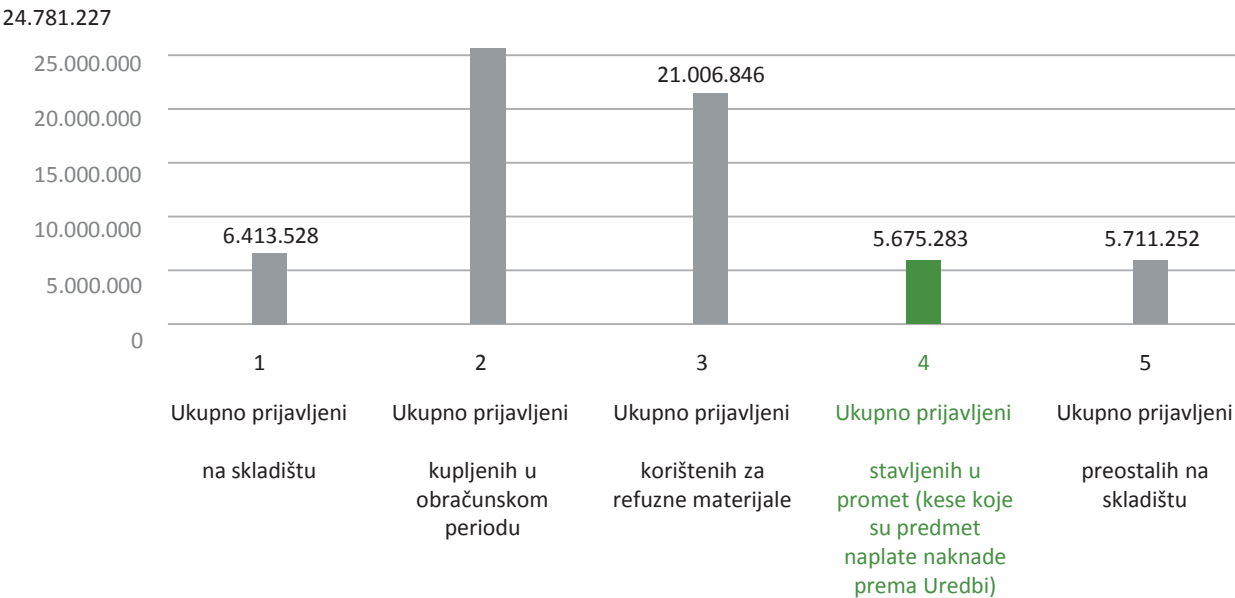

Pregled realizovanih aktivnosti Fonda za prvi obračunski period operativne primjene Uredbe o naknadama za plastične kese tregerice (1/2 2014.)

Odnos pretpostavljenih količina koje se plasiraju na teritoriju BiH, Federacije BiH i prijavljenih kao plasirane za ½ 2014.g.

Prikaz prijavljenih količina kesa tregerica (za refuzne materijale i onih koje podliježu naplati) prema odredbama Uredbe prijavljenih za ½ 2014.g.

DODATNE AKTIVNOSTI FONDA PO PITANJU UPRAVLJANJA OTPADOM

Uspostava informacionog sistema i baze podataka upravljanja otpadom

Jedan od ključnih problema i prioriteta broj jedan za rješavanje u oblasti upravljanja otpadom je nepostojanje jedinstvenog informacionog sistema i baze podataka.

Baza bi pored podataka o potencijalnim obveznicima plaćanja nakade po posebnim kategorijama otpada uključio podatke o svim ostalim subjektima sistema upravljanja otpadom (ovlašteni sakupljači, recikleri i sl.) na svim nivoima vlasti (kantoni i općine naročito).

Poseban segment aktivnosti u okviru sistema upravljanja otpadom pokrenut od strane Fonda za zaštitu okoliša krajem 2012. godine, sa aktivnostima koje se odnose na izradu i slanje Anketnih upitnika osmišljenih za pet kategorija subjekata, učesnika u sistemu upravljanja otpadom, i to: kantonalna ministarstva, općine, javna komunalna preduzeća, privatna komunalna preduzeća i deponije

Navedeni upitnici bi trebalo da sadrže podatke kao što su:

- a) podaci o trenutnom stanju u sferi prikupljanja, odlaganja i tretmana posebnih kategorija otpada,
- b) stanje infrastrukture za upravljanje otpadom na svim nivoima,
- c) pregled do sada učinjenih pomaka u oblasti izrade planova upravljanja otpadom,
- d) pregled svih subjekata uključenih u sistem upravljanja otpadom na federalnom, kantonalnim i općinskim nivoima.

Iako Fond nije institucija kojoj je dato u zadatak prikupljanje ove vrste podataka, prepoznato je kao nužno potrebno za pravilno praćenje uložених sredstava, odnosno benefita, koji proističu ulaganjem prikupljenih sredstava po posebnim vrstama otpada u poboljšanje cjelokupnog sistema.

Navedene aktivnosti predstavljat će značajnu **podršku nadležnom Federalnom ministarstvu okoliša i turizma u smislu osiguranja kvalitetne baze podataka** (kako obveznika sa jedne strane i količina plasirane ambalaže, tako i u pogledu osiguranja podataka o trenutnom stanju upravljanja otpadom i posebnim kategorijama otpada u FBiH). Podaci i forma anketnih upitnika su od velike važnosti **za uspostavljanje osnova budućeg informacionog sistema** i pratećih koraka koje treba napraviti, kao što je uvođenje formi izvještavanja svih subjekata u lancu upravljanja otpadom i stvaranje zakonske obaveze izvještavanja.

ZAŠTITA ZRAKA

Zaštita zraka

Zakon o zaštiti zraka FBiH (Službene novine 33/03) ističe u osnovim odredbama načelo „**zagađivač plaća**“, kao jedno od osnovnih principa kod provođenja mjera za sprečavanje ili smanjivanje emisija u zrak prouzrokovanih ljudskim aktivnostima.

Nadalje, *Strategija zaštite okoliša* definira i potvrđuje kako je jedan od ekonomskih instrumenta zaštite zraka i uvođenje naknade za emisije zagađujućih materija u zrak. U tom smislu, na osnovu *Zakona o Fondu*, Vlada Federacije BiH donosi krajem 2011. **Uredbu o vrstama naknada i kriterijumima za obračun naknada za zagađivače zraka** (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 66/11).

Aktivnosti na izdavanju rješenja o obračunu naknada za zagađivače zraka

Obveznici plaćanja naknada za emisije u okoliš su sva pravna lica koja u okviru svoje djelatnosti imaju, u toku jedne kalendarske godine, godišnje emisije u količinama koje su definisane članom 8. Uredbe, tj. „više od 1t godišnje SO₂ i/ili NO₂ ili 10 kg čvrstih čestica (prašine)“.

Naknada se obračunava uz pomoć **Korektivnih podsticajnih koeficijenta** koji se odnose se na količinu i porijeklo emisije kao i na način monitoringa emisije i usklađenost s propisanim graničnim vrijednostima emisije.

Do momenta uspostave i operativnog funkcioniranja Registra zagađivača i zagađivanja u Federaciji BiH, obveznici su zakonski dužni da svoje izvještaje o godišnjim emisijama zagađujućih materija do 30. 6. tekuće godine (za prethodnu godinu obračunskog perioda), osim u FMOIT dostavljaju i Fondu.

Na osnovu *Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenje registra obveznika plaćanja naknade za zagađivanje zraka* („Službene novine Federacije BiH“ br. 33/03), a na temelju primljenih izvještaja i izdatih rješenja, Fond vodi **elektronski registar obveznika plaćanja naknade za zagađivanje zraka** za zagađivanje zraka koji, osim podataka definiranih Pravilnikom, sadrži i detalje iz izvještaja potrebne za cjelovito sagladavanje emisija pojedinog privrednog subjekta.

Aktivnosti na donošenju nove i izmjenama i dopunama postojeće zakonske regulative

Izmjene i dopune Uredbe o vrstama naknada i kriterijima za obračun naknada za zagađivače zraka objavljene su u Službenim novinama FBiH broj 107/14, a uključile su: jasnu definiciju ispustaiobveznikaizvještavanja, korektivnog koeficijenta za porijeklo zagađujućih materija, te definirale način obračuna nekontrolisanih emisija iz koksara.

Intenzivne aktivnosti provode se na i izradi Uputstva za proračun godišnjih emisija zagađujućih materija koje su predmet Uredbe o naknadama za zagađivače zraka.

Motorna vozila

Pod posebnom naknadom za okoliš na vozila na motorni pogon, a prema Uredbi o posebnim naknadama za okoliš koje se plaćaju pri registraciji motornih vozila («Službene novine Federacije BiH», broj: 14/11), razumijeva se **naknada koju plaćaju pravne i fizičke osobe vlasnici ili ovlaštenici prava na vozilima na motorni pogon**.

Posebna naknada se određuje i plaća prema vrsti vozila, vrsti motora i pogonskoga goriva, radnom obujmu ili snazi motora i starosti vozila.

Sredstva prikupljena po osnovu naknade za zagađivače zraka i po osnovu naknade za okoliš za motorna vozila, koja nakon raspodjele kantonima (prema Zakonu o Fondu, 70 % od ukupno naplaćenog iznosa naknada proslijeđeno je pripadajućim kantonima) ostaju Fondu, Fond plasira putem javnih konkursa za korištenje sredstava FZO FBiH za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša i to za sufinansiranje studija i projekata smanjenja emisija zagađujućih materija i stakleničkih plinova, te ublažavanja klimatskih promjena i zaštite ozonskog omotača.

ENERGIJSKA EFIKASNOST

Zašto energijska efikasnost?

- **Finansijske uštede** kroz smanjene izdatke za grijanje, hlađenje i električnu energiju, duži životni vijek zgrade
- Ostvarivanje **energetskih ušteda** i podizanje sigurnosti opskrbe energijom korištenjem obnovljivih izvora energije
- Doprinos **zaštiti okoliša** kroz smanjenju emisija štetnih plinova u okoliš, kao i globalnim klimatskim promjenama
- **Kvalitetniji** uslovi za boravak i rad, uz postizanje **toplotnog komfora** unutar objekta
- Smanjenje negativnog uticaja za **zdravstveno stanje korisnika**

„Danas uštedena energija je imovina za budućnost.“

Energijska efikasnost je skup isplaniranih i provedenih mjera čiji je cilj korištenje minimalne količine energije tako da nivo udobnosti i stopa proizvodnje ostanu nepromijenjene

Zakonska regulativa u oblasti energijske efikasnosti

Bosna i Hercegovina, kao članica Energetske Zajednice, ima zadatak da usvoji i implementira zakonske i podzakonske akte u skladu sa EU direktivama u oblastima EE i obnovljivih izvora energije, te oformi institucije koje će ih sprovoditi.

EU Direktive -

Ključni dokumenti iz oblasti energetske efikasnosti u okviru legislative Evropske Zajednice
/moraju biti implementirani u BiH legislativi/

Izrada **NEEAP-a**: ciljevi u ostvarivanju ušteda u potrošnji energije u BiH do 2020. godine

Izrada **EEAPF-a i nižih akcionih planova EE**: sastavni dio NEEAP-a – daju obavezujuće ciljeve unutar FBiH

Izrada **zakonskih i podzakonskih akata** iz oblasti EE i OIE na svim nivoima vlasti

Realizacija projekata za provođenje mjera EE i korištenje OIE

Ko će sve ovo da uradi i uredi?

- Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
- Federalno ministarstvo prostornog uređenja
- Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Federalno ministarstvo prometa i komunikacija

Svako u okviru svoje nadležnosti!

Do sada izrađeno:

Nacrt Zakona o energijskoj efikasnosti

/u završnoj fazi usvajanja/

18 podzakonskih akata

/Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije/

Kako bi se pomoglo ostvarenju ciljeva održivog energetskeg razvoja i ispunjenje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, te pripremili za nove zadatke iz nadolazećeg Zakona,
1. juna 2013. godine oformljen je Sektor za energijsku efikasnost unutar FZOFBiH.

Sektor za energetske efikasnost ima za cilj da podstiče, finansira i implementira projekte energetske efikasnosti.

Saradnja Fonda sa Razvojnim programom Ujedinjenih nacija (UNDP) od 2013. godine

2013

- Implementacija ISGE/EMIS u **50 javnih objekata** u FBiH
- Obuka korisnika objekata za ISGE/EMIS, EE i upravljanje energijom u javnim objektima
- Provedba **12 detaljnih energetskih audita** javnih objekata u FBiH
- Implementacija infrastrukturnih mjera EE u **4 javna objekta**
- **Podizanje svijesti** građana FBiH iz oblasti EE, upravljanje energijom i smanjenja emisije u zrak

Za realizaciju Projekta u 2013. g. Fonda je izdvojio sredstva u iznosu od 520.000,00 KM

2014

- Implementacija ISGE/EMIS u **500 javnih objekata** u FBiH i obuka korisnika objekata
- Izrada **Studije stanja EE za 500** javnih objekata u FBiH
- Provedba **30 detaljnih energetskih audita** javnih objekata u FBiH
- Implementacija infrastrukturnih mjera EE u **5 javnih objekata**
- Izrada **legislativnih dokumenata** iz oblasti finansiranja EE u FBiH
- Razvijanje i **jačanje tehnoloških kapaciteta** energetskih stručnjaka FBiH
- **Podizanje svijesti** građana

Za realizaciju Projekta u 2014. g. Fonda je izdvojio sredstva u iznosu od 1.445.000,00 KM

2015

- Implementacija ISGE/EMIS u **550 javnih objekata** u FBiH i obuka korisnika
- Izrada Studije stanja EE za 550 javnih objekata u FBiH
- Provedba **35 detaljnih energetskih audita** javnih objekata u FBiH
- Implementacija infrastrukturnih mjera EE u **15 javnih objekata**
- Izrada legislativnih dokumenata iz oblasti finansiranja EE u FBiH
- Razvijanje i jačanje tehnoloških kapaciteta energetskih stručnjaka FBiH
- Podizanje svijesti građana

Za realizaciju Projekta u 2015. g. ugovorena su sredstva Fonda u iznosu od 1.551.250,00 KM

...

Buduće aktivnosti Fonda:

- **Uspostava revolving fonda**
- Prikupljanje projekata i programa iz oblasti EE i kontinuirano održavanje baze
- Popularizacija osnivanja ESCO kompanija;
- Intenzivnije uključivanje u međunarodne programe za podsticanje snižavanja - energijske intenzivnosti;
- U saradnji sa donatorskim razvojnim agencijama Fond će vršiti konstantnu edukaciju i promociju iz oblasti EE;
- Ispunjavanje ciljeva iz strategija zaštite okoliša.
- Realizacija infrastrukturnih radova za povećanje EE u javnom sektoru.

Implementacija infrastrukturnih mjera EE u poplavljenim područjima FBiH

O.Š. Maglaj,
Maglaj

MSŠ Maglaj i Gimnazija
Edhem Mulabdić, Maglaj

Dom zdravlja Maglaj,
Maglaj

O.Š. Orašje,
Orašje

Mješovita srednja škola,
Sanski Most

Prva osnovna
škola, Maglaj

Dječiji vrtić,
Maglaj

Općina i Sud
u Maglaju

Srednja strukovna škola,
Orašje

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Fond za zaštitu okoliša FBiH je, u periodu od 2010. do decembra 2014. godine raspisao 7 javnih poziva za sufinansiranje programa, projekata i sličnih aktivnosti iz oblasti zaštite okoliša za koja su odobrena finansijska sredstva u ukupnom iznosu do **42.346.247,55 KM.**

Za Akcioni plan čišćenja vodotoka FBiH izdvojeno je 1.646.987,18 KM.

FOND je, pored projekata po javnim pozivima participirao i u finansiranju određenog broja projekata po odlukama Upravnog odbora, koji spadaju u posebnu kategoriju interventnih sredstava, a odnose se na sredstva koja su korištena za saniranje šteta nastalih u incidentnim situacijama, kao što su poplave, požari i sl., te za projekte i slične aktivnosti koje na direktan ili indirektan način doprinose poboljšanju kvaliteta biološke raznolikosti i okoliša općenito, kao i sveobuhvatnog kvaliteta života stanovništva u FBiH.

Ukupna vrijednost odobrenih sredstava Fonda u periodu 2010 – 2014. po ovom osnovu iznosi 11.363.317,18 KM.

1. “IzgRadnja istočnog dijeLa kanaLizacione mReže bosanski PetRovac”

Jedinstveni općinski organ uprave Bosanski Petrovac

Javni poziv

Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša 2012-II

Program

Programi, projekti i slične aktivnosti iz oblasti zaštite voda koji su od značaja za Federaciju BiH

Neadekvatna kanalizacijska mreža godinama je gorući problem građana privredno nerazvijene i infrastrukturno neuređene općine Bosanski Petrovac. Ovim projektom se sistemski rješava problem prikupljanja otpadnih voda stanovništva Istočnog dijela grada Bosanski Petrovac, te dovođenja do Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda čime se minimizira rizik po zdravlje stanovništva, poboljšava kvaliteta voda i zaštita okoliša.

Projekat Izgradnje i rekonstrukcije kanalizacione mreže Bosanskog Petrovca je dio WAT SAN Projekta (Projekat vodoopskrbe i odvođenja otpadnih voda u Federaciji BiH), koji je pokrenut da bi se odgovorilo na zahtjeve općina iz Federacije BiH za poboljšanje vodoopskrbe i stanja u javnom zdravstvu, kao i na zahtjeve za smanjenje zagađenja voda, što bi se postiglo prikupljanjem i prečišćavanjem otpadnih voda koje se trenutno bez bilo kakvog tretmana ispuštaju direktno u okoliš, a prema Ugovoru o financiranju sa EIB-om kao

2. “IzgRadnja I. faze postRojenja za tRetman otpadnih voda u Živinicama”

Općina Živinice

Javni poziv: Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša 2012-II

Program: Programi, projekti i slične aktivnosti iz oblasti zaštite voda koji su od značaja za Federaciju BiH

Strateškiznačaj projekta „Izgradnjapostrojenja zaprečišćavanje otpadnih voda i glavnog kanalizacionog kolektora za otpadne vode iz domaćinstava i industrijskih pogona iz Živinica“ u segmentu zaštite voda i okoliša, ogleda se u činjenici da se realizacijom aktivnosti rješava tretman otpadnih voda za oko 40.000 stanovnika Tuzlanskog kantona.

Važnost jezera Modrac, kao resursa pitke vode za općine Tuzla, Živinice i Lukavac, razlog je što je projekat izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i glavnog kanalizacionog kolektora za otpadne vode iz domaćinstava i industrijskih pogona Živinice, kao prvog uzvodnog i najvećeg zagađivača akumulacije, ekološki prioritet nultog značaja.

Izgradnjom objekata za biološki tretman otpadnih voda, završena je Etapa III sveobuhvatnog projekta „Prikupljanje i prečišćavanje otpadnih voda Živinice“, ukupne vrijednosti 15.450.000 KM, kojoj su prethodile:

- Etapa I - izgradnja glavnih kanalizacionih kolektora u dužini od 22 km, i
- Etapa II - izgradnja postrojenja za mehanički tretman otpadnih voda za 40.000 ES (I. faza izgradnje postrojenja).

Nakon što je uspješno realiziran projekat izgradnje kanalizacionih kolektora za čitav grad i šire gradsko područje vrijednosti 4 miliona KM (Europska unija i lokalna kontribucija),

čime se sve otpadne vode iz urbanih i industrijskih zona prikupljaju u jedan sistem, započet je veoma bitan i krupan projekat izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda Živinice. Implementacija Etape II izgradnje objekata za mehanički tretman otpadnih voda, tzv. „0“ faza, finansirana je sredstvima GEF projekta Svjetske banke, Evropske unije i lokalne kontribucije, u vrijednosti 5.2 miliona KM.

Realizacija Etape III izgradnje objekata biološkog postrojenja za tretman otpadnih voda Živinice kapaciteta od 25.000 EBS, trajala je dvije godine. Postrojenje za biološki tretman otpadnih voda u Živinicama, vrijednosti 6.250.000 KM (I. i II. faza izgradnje postrojenja), realiziran sredstvima Evropske unije (359.578 KM), SIDA-e (1.500.000 eura), Fonda za zaštitu okoliša FBiH (1.000.000 KM) i sredstvima lokalne kontribucije (1.349.900 KM), svečano je pušten u rad u septembru 2014. godine.

3. RekonstRukcija i pRošiRenje uReđaja za tRetman otpadnih voda općine Ljubuški

Općina Ljubuški

Projekti zaštite voda od značaja za Federaciju BiH

Projekat „Rekonstrukcija i proširenje uređaja za prečišćavanje otpadnih voda Ljubuški“ svrstan je u red prioriternih projekata Vlade FBiH, s obzirom da se realizacijom istog postiže poboljšanje kvalitete efluenta na izlazu iz gradskog postrojenja, povećanje efekata rada uređaja, te ostvaruje mogućnost proširenja zone kontroliranog prihvata i odvodnje otpadnih voda.

Cilj projekta jeste povećanje efekata rada sa sadašnjih 40-60 posto na 95 posto i povećanje kapaciteta sa 5.000 ES na 6.000 ES, te osiguranje osnovnih preduvjeta za očuvanje kvaliteta vode rijeka Tihaljina – Mlade – Trebižat.

Ukupna procijenjena vrijednost Projekta iznosi 2,8 mil. Eura, pri čemu se, s obzirom na vrstu radova, konstrukciju finansiranja i planiranu dinamiku izvođenja radova isti sastoji od dva podprojekta:

1. Rekonstrukcija i proširenje uređaja za prečišćavanje otpadnih voda Ljubuški (realizuje se kroz projekt GEF –WB “Upravljanje Neretvom i Trebišnjicom” - 905.295,00 Eura),
2. Izgradnja kanalizacionog sistema općine Ljubuški (realizuje se kroz projekt (LJSS) / EC IPA GRANT TF 012620 - 1.9 mil. Eura).

Ukupna vrijednost investicije Podprojekta “Rekonstrukcija i proširenje uređaja za prečišćavanje otpadnih voda Ljubuški”, koju čini izrada izvedbenog projekta i izgradnja uređaja sa nabavkom opreme, iznosi 905.294,60 Eura od čega je od strane GEF-a osigurano 37,22 % (336.961,3 Eura), Vlade FBiH 5,95 % (53.899,00 Eura) i Općine 56,83 % (514.434,30 EUR). Na osnovu ugovora potpisanog sa Fondom za zaštitu okoliša FBiH, obezbijeđeno je 369.315,00 EUR, ili 71,79 % od iznosa sa kojim Općina Ljubuški učestvuje u realizaciji predmetne faze projekta.

4. Studija izvodljivosti i idejni projekat za projekat izgradnje centralnog uređaja prečišćavača tri općine Doboj Jug, Usora i Tešanj

Općina Doboj Jug

Javni poziv: Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša 2012-2

Program: Održivo upravljanje otpadnim vodama

Problem otpadnih voda na području općine Tešanj, općine Doboj Jug i općine Usora je prioritetan problem u toj regiji, s obzirom na položaj i ovisnost izvora vode za piće o kvaliteti rijeke Usore. S obzirom da bi pojedinačno rješavanje tretmana otpadnih voda susjednih općina, koje gravitiraju jedna drugoj, i koje u infrastrukturnom pogledu predstavljaju jednu cjelinu, bio neracionalan i dugoročno neodrživ pristup, potpisan je sporazum između tri općine i Fonda za izgradnju zajedničkog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Projektom se daje značajan doprinos zaštiti izvorišta pitke vode i vodotoka u općinama Tešanj, Doboj Jug i Usora, čime se smanjuje rizik od zaraznih bolesti i unapređuje kvaliteta života stanovništva.

Izgradnjom uređaja postižu se pozitivni efekti:

- Eliminiraju se nekontrolirani ispusti otpadnih voda u vodotoke općine Tešanj, Doboj Jug i Usora, čime se poboljšava kvaliteta vode riječnih tokova tri općine, kao i rekreacijska i okolišna vrijednost područja, te doprinosi pozitivnim utjecajima na zaštitu životne sredine i biodiverziteta,
- Smanjuju se opterećenja vodotokova nutrijentima i štite izvorišta pitke vode,
- Doprinosi se unapređenju kvalitete tla iskorištavanjem mulja.

5. Projekat odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda u općini Bihać

Općina Bihać

Javni poziv: Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša 2012-2

Program: Programi, projekti i slične aktivnosti iz oblasti zaštite voda koji su od značaja za Federaciju BiH

Projekat izgradnje sistema odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda u općini Bihać ima za cilj dugoročno očuvanje i poboljšanje kvaliteta voda rijeke Une.

Pozitivni utjecaji uključuju:

- Eliminiranje nekontroliranog ispuštanja otpadnih voda u vodotoke;
- Smanjenje zagađenja adekvatnim tretmanom otpadnih voda uz sniženje vrijednosti suspendovanih materija, BPK5, KPK, te nutrijenata na dozvoljene vrijednosti;
- Postizanje dobrog ekološkog statusa rijeke Une nizvodno od Bihaća, a što ukonačniciznači ne samo poboljšanje kvaliteta vode, nego i očuvanje biodiverziteta, sedrenih tvorevina, te poboljšanje kvaliteta života lokalnog stanovništva.

Zbog svoje složenosti i obima, projekat je podijeljen u dvije faze implementacije. Prva faza obuhvata izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, izgradnju primarnih i sekundarnih kolektora i mreže fekalne i oborinske kanalizacije (2009-2015.), dok druga faza obuhvata realizaciju kompletne infrastrukture, u skladu s Master-planom, te proširenje kapaciteta postrojenja za prečišćavanje, u skladu s povećanjem broja korisnika (2015-2030). Općina Bihać ovaj kapitalni infrastrukturni projekat implementira uz podršku Njemačke razvojne banke KfW, kao glavnog donatora (17,5 mil. eura), Evropske Unije (2,9

mil. eura), Fonda za zaštitu okoliša FBiH (cca. 2 mil. eura), te vlastitim učešćem (1,75 mil. eura).

Projekat obezbjeđuje neophodnu infrastrukturu za stanovništvo, omogućava nesmetan dalji razvoj turizma, te općenito privrede. Općina Bihać i centralna vlast ovaj projekat vide kao vitalnu komponentu ekonomske obnove i razvoja ovog područja.

6. pRojekat RekonstRukcije fekaLnog koLektoRa bjeLašnica-İgman-hadžići

KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Sarajevo
***Javni poziv:** Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša 2012-2*
***Program:** Programi, projekti i slične aktivnosti iz oblasti zaštite voda koji su od značaja za Federaciju BiH*

Projekat rekonstrukcije fekalnog kolektora Bjelašnica-Igman-Hadžići na prioritetnim dionicama, finansiranim sredstvima Fonda u iznosu od 1.5 miliona KM, realiziran je u periodu juli 2012 –august 2014. godine. Postignuti rezultati opravdavaju odluku o izdvajanju finansijskih sredstava Fonda za zaštitu okoliša FBiH, u cilju stvaranja preduslova za očuvanje izvorišta vode za piće u Sarajevskom polju, te zaštite višeznačno važnog lokaliteta zaštićenog područja Igman-Bjelašnica (biološke, hidrološke i geološke raznolikosti). Realizacijom ovog izuzetno važnog projekta kojim se rješava pitanje dotrajale kolektorske mreže, izgrađene davne 1982. godine, ostvareni su direktni benefiti sa aspekta zaštite okoliša i zdravlja građana. Na rekonstruisanim dionicama postignuta je apsolutna vodonepropusnost novoizgrađenih dijelova kanalizacione mreže, čime je onemogućeno dospijevanje procjednih voda kroz zemljište slivnog područja do izvorišta Vrela Bosne, a samim time je i kvalitet vode na izvorištu znatno poboljšan, što je potvrđeno analizom Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo. Istovremeno, ovim projektom realizovani su vrlo važni ciljevi sa aspekta zaštite okoliša: spriječeno je skupljanje i akumuliranje otpadnih voda u otvorenim i privremenim vodotocima, unaprijeđena je kvaliteta zemljišta vraćanjem funkcije degradiranog zemljišta odnosno minimizirani su štetni utjecaji, unaprijeđena je zaštita vodozaštitnih zona i zaštićenog područja Vrela Bosne, smanjeno je zagađenje vodotoka, a smanjeni su i troškovi održavanja okoliša. Urađene dionice su važan dio projekta sanacije kompletnog kolektora do priključka u Hadžićima što je krajnji cilj, a to je odvođenje otpadnih voda sa područja Igman-Bjelašnica na tretman na sarajevskom postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda.

7. f ekaLna kanaLizacija gRada O Lova Općina Olovo

***Javni poziv:** Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2013.*
***Program:** Projekti i programi zaštite voda od značaja za Federaciju BiH*
Cilj projekta je rješavanje pitanja odvodnje otpadnih voda iz grada Olovo, rješavanje problema otpadnih voda za rijeke: Stupčanice, Bioštica i Krivaje, te zaštita izvora termalne vode u Olovu. Unaprijeđenjem kanalizacionog sistema, smanjuju se rizici po zdravlje stanovništva i poboljšava kvaliteta vode za piće.
S obzirom na značaj projekta i urgentnost rješavanja problema prikupljanja i odvodnje otpadnih voda grada Olovo, sredstva Fonda dobivena za izgradnju kanalizacije grada, su iskorištena za radove na rekonstrukciji glavnih kanalizacionih kolektora, čime su se se stvorili preduslovi za uključivanje Općine Olovo u Projekat WATSAN BiH i apliciranje za finansijska sredstva EIB-a.

8. RevitaLizacija LaboRatoRije za mjeRenje zagađenosti okoLine

JU Univerzitet u Zenici, OJ Metalurški institut „Kemal Kapetanović“
***Javni poziv:** Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2013.*
***Program:** Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva Federalne strategije zaštite okoliša: Studije i projekti smanjenja emisije stakleničkih plinova, te ublažavanja klimatskih promjena i zaštite ozonskog omotača*
Projektom je predviđena nabavka i obnova dotrajale opreme i opreme koja je van funkcije (nabavku analizatora za čvrste čestice) u Laboratoriju za mjerenje zagađenosti okoline Metalurškog instituta „Kemal Kapetanović“ u Zenici. Nabavkom opreme se značajno unapređuje rad laboratorije, stiču uslovi za dobijanje pouzdanih rezultata mjerenja uticaja emisija (manjih kotlovnica i industrijskih izvora), kao i imisija (određivanje taložnog praha i toksičnih metala: olova, kadmija, cinka, željeza) na kvalitet zraka u Zenici i širem području. Za grad Zenicu ovo je vrlo važan projekat, čijom se realizacijom stvaraju uslovi za monitoring zraka u skladu sa EU standardima.

9. EneRgetski ekoLoško-edukacioni tRening centaR- eee centaR izvRsnosti

Elektrotehnička škola za energetiku, Sarajevo
***Javni poziv:** Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2013.*
***Program:** Projekti afirmacije i promocije Fonda kroz projekte i programe zaštite okoliša*
Cilj projekta je da se u Elektrotehničkoj školi za energetiku u Sarajevu uspostavi Energetski-ekološko-edukacioni trening centar - *EEE Centar izvrsnosti*. Osnovni zadatak Centra je podučavanje učenika, unaprijeđenje znanja, razvijanje savjesnosti i odgovarajućih sposobnosti vezanih za integraciju aplikacija iz domena energetike, ekologije i pametnih instalacija. Projekat je edukacijskog karaktera sa ciljem izgradnje “pametne kuće” kao pilot projekta na području BiH, a koju bi za edukaciju koristili učenici ETŠ i ostalih tehničkih škola Kantona Sarajevo, i šire. Projekat se realizira u dvije faze:

- I faza- izrada dokumentacije, nabavka opreme i uređenje prostora za edukaciju
- II faza- praktičan rad na konstrukciji pametne kuće“ koja ima prednosti u odnosu na klasičnu elektro instalaciju, gdje sve komponente koriste tehnologiju baziranu na digitalnom BUS sistemu.

Sredstvima Fonda je opremljena radionica, koja je po projektu nazvana “Centar izvrsnosti”. U ovoj radionici odvija se praktičan rad na “zelenim” energetskim projektima.

10. pRojekat ReaLizacije pLana Razvoja mReže stanica za pRaćenje kvaLiteta zRaka u fBiH, faza I

Federalni hidrometeorološki zavod

Javni poziv: Javni poziv za dodjelu sredstava za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2014. godinu

Program: Projekti uspostavljanja federalne mreže monitoringa kvaliteta zraka

Cilj projekta jeste uspostaviti Plan razvoja mreže stanica za praćenje kvaliteta zraka u FBiH, laboratorij za analizu lebdećih čestica PM 10, s ciljem prikupljanja, obrade, analize, prezentacije, objavljivanja i međunarodne razmjene podataka.

Realizacijom Faze I Plana razvoja mreže stanica, planira se nabavka novih i zamjena postojećih dotrajalih analizatora na automatskoj stanici za praćenje kvalitete zraka Bjelave u Sarajevu i Ivan Sedlo i servis analizatora na automatskim stanicama za praćenje kvalitete zraka u Zenici i Jajcu. Faza I Projekta podrazumijeva i inkorporiranje stanice u Mostaru u federalnu mrežu stanica za praćenje kvalitete zraka.

Realizacijom projekta se unapređuje postojeći kapacitet mreže stanica za monitoring kvaliteta zraka kojom upravlja Federalni hidrometeorološki zavod, tačnije Federalna mreža stanica za praćenje kvalitete zraka se dovodi u funkcionalno i održivo stanje.

Ponovnim uključivanjem stanice Ivan Sedlo u EMEP (Evropska mreža za monitoring prekograničnog transporta zagađujućih materija), obezbjeđuje se veći broj relevantnih podataka koji će se koristiti u razmjeni sa EIONET mrežom (Evropska mreža za razmjenu informacija i praćenje stanja okoliša). Realizacijom navedenih ciljeva, dobija se jasnija slika o kvalitetu zraka pojedinih dijelova FBiH, te stvara osnova za izradu različitih studija, analiza i koraka koji se trebaju poduzeti u cilju poboljšanja opšteg stanja kvaliteta zraka u FBiH.

11. Studija smanjenja upotrebe štetnih hemijskih sredstava u procesu uzgoja poljoprivrednih kultura

ALEM sistem d.o.o. Sarajevo

Javni poziv: Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2013.

Program: Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva Federalne strategije zaštite okoliša: Projekti i studije, te obavljanje istraživanja i analiza kako bi se olakšao razvoj investicija u određenom podsektoru zaštite okoliša /Studije i projekti zaštite i očuvanja biološke i pejzažne raznovrsnosti

Cilj projekta je da prezentira i dokaže opravdanost uspostavljanja „Prognozno izvještajnog sistema – IPS“ (agrometeoroloških stanica) za praćenje određenih agroekoloških parametara (temperature, vlažnosti vazduha, količine padavina, dužine trajanja vlaženja lišća, itd), u svrhu minimizacije upotrebe hemijskih preparata u poljoprivrednoj proizvodnji. Optimizacijom upotrebe hemijskih preparata u poljoprivrednoj proizvodnji ostvarili bi se višestruki pozitivni efekti, kao što su: konsekvantna optimizacija troškova, zdraviji i kvalitetniji poljoprivredni proizvod, ali i minimizacija negativnog utjecaja na okoliš i prirodni biodiverzitet.

Kao krajnji rezultat, projekat ima izrađen softver za obradu podataka prikupljenih sa agrometeoroloških stanica i prosljeđivanje informacija poljoprivrednim proizvođačima putem SMS poruka. Sa ovakvom informacijom bi se na vrijeme mogle poduzeti preventivne mjere i spriječiti jači napad ili pripremiti mjere odbrane od njih, npr. primijeniti adekvatan pesticid, te odrediti njegovu količinu i vrijeme tretiranja usjeva.

Period realizacije projekta obuhvatio je vremenski interval januar-juni 2014. godine, a metodologija izrade Studije je uključivala pregled relevantnih podataka i razvojnih dokumenata za odabrana područja (Grad Mostar i Općina Tešanj).

12. Izrada studije
izvodljivosti za zaštitu
područja planine
Zvijezda

Općina
Vareš

Javni poziv: Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2013.

Program: Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva Federalne strategije zaštite okoliša: Projekti i studije, te obavljanje istraživanja i analiza kako bi se olakšao razvoj investicija u određenom podsektoru zaštite okoliša /Studije i projekti zaštite i očuvanja biološke i pejzažne raznovrsnosti

Cilj izrade Studije izvodljivosti je da se kroz analizu područja utvrde prirodne i kulturne vrijednosti područja planine Zvijezda (tzv. “temeljni fenomeni područja”), potvrdi utemeljenost zaštite tih vrijednosti u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode FBiH i predloži dugoročno održivo rješenje zaštite (granice zaštite područja i unutar njih granice pojedinih zona, sa različitim uslovima zaštite i korištenja područja). Izrada studije izvodljivosti, prvi je korak u proglašenju planine Zvijezde zaštićenim područjem.

U predmetnoj Studiji posebna pažnja je posvećena identifikaciji i razmatranju prirodnih vrijednosti, koje su po Zakonu o zaštiti prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa SR BiH bili proglašeni zaštićenim, zaštiti ostalih prirodnih vrijednosti koje trebaju zaštitu u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode FBiH, te određivanju granica i zona zaštite, kao i predlaganje kategorije zaštite za prethodno identificirane prirodne vrijednosti u skladu sa pomenutim zakonom, tj. prema IUCN kategorizaciji zaštićenih područja.

13. Studija
ekstrapolacijske procjene mase
odbačenih mobilnih telefona u
FBiH/ BiH do 2030. godine u
funkciji izgradnje
sistema Reciklažnog pogona

4th DIMENSION d.o.o. Sarajevo

Javni poziv: Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2013.

Program: Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva Federalne strategije zaštite okoliša: Projekti i studije, te obavljanje istraživanja i analiza kako bi se olakšao razvoj investicija u određenom podsektoru zaštite okoliša

Projekat podrazumijeva izradu detaljne studijske analize koja će sadržavati sve ključne inpute za utvrđivanje postojanja ekonomske opravdanosti izgradnje sistema prikupljališta i kompleksnog reciklažnog pogona. Izradom, kao i prijedlogom optimalnog modela rješavanja otpada mobilne telefonije u FBiH / BiH do 2030. godine, stvaraju se preduslovi za dobivanje podataka na osnovu kojih se mogu privući strani investitori, te aplicirati na fondove EU u ovoj oblasti. Studija je korisna i za sve institucije koje se bave problematikom ove vrste otpada (uključujući FZOFBiH).

14. Izrada plana
upravljanja otpadom za
Srednjobosanski kanton
(2015.-2025.)

Institut za hidrotehniku Građevinskog fakulteta u Sarajevu

Javni poziv: Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2013.

Program: Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva Federalne strategije zaštite okoliša: Projekti i studije, te obavljanje istraživanja i analiza kako bi se olakšao razvoj investicija u određenom podsektoru zaštite okoliša

Projekat obuhvata aktivnosti izrade Plana upravljanja otpadom za područje Srednjobosanskog kantona, kojim su definirani preduvjeti za održivi i integralni sistem upravljanja otpadom u ovom kantonu za dugoročni period od 10 godina. Pored navedenog, izradom ovog dokumenta ispunjena je zakonska obaveza Kantona prema Zakonu o upravljanju otpadom. Projektom se doprinosi postizanju strateškog cilja Federalne strategije zaštite okoliša, odnosno smanjenju rizika po okoliš i zdravlje ljudi, te uspostavi prioritetne infrastrukture za integrisano upravljanje otpadom.

Realizacijom projekta postignuti su sljedeći očekivani rezultati:

- Izrađen je Plan upravljanja otpadom koji daje odgovore za rješavanje problematike upravljanja otpadom i smanjenje rizika po okoliš, koji je provediv i finansijski realan sa jasnim odgovornostima i određenim periodom izvršenja 2015-2025,
- Izrađeni planski dokument baziran je na ključnim načelima i principima integralnog upravljanja otpadom: načela prevencije i smanjenja količina otpada, mjera ponovnog iskorištavanja i mjera sprečavanja opasnosti, koje nastaju od nepropisno odloženih otpadnih materija;
- U Planu upravljanja otpadom utvrđeno je ukupno 50 programskih mjera od kojih je 34 prioritetnih mjera za realizaciju u periodu 2015-2025. godina (analizirani su i rizici za implementaciju, institucionalni oblik praćenja realizacije Plana, i izrađen koncept monitoringa realizacije istog). Sve mjere su razrađene na način da omogućavaju apliciranje na raspoložive domaće i inozemne izvore finansiranja,
- Uspostavljen participatorni pristup u planiranju i implementaciji sistema upravljanja otpadom u SBK. U izradi Plana i donošenja odluka o programskim aktivnostima aktivno su učestvovali svi relevantni nadležni organi (kantonalnog i općinskog nivoa), a šira javnost i zainteresirane strane putem javnih rasprava organiziranih u SBK obavještavane o ključnim rezultatima provedenih analiza i planiranim aktivnostima.

15.ekoRemedijacija u cilju zaštite okoLine i Razvoja Unsko-sanskog kantona

Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoliša
USK

Projekti i studije u cilju ispunjavanja Federalne strategije zaštite okoliša

Cilj projekta „Ekoremedijacija u cilju zaštite okoliša i razvoja Unsko-sanskog kantona“ je unaprjeđenje stanja okoliša i stvaranje potrebnih uslova za očuvanje i zaštitu prirode u Unsko-sanskom kantonu, koristeći zelenu tehnologiju poznatu pod nazivom „ekoremedijacija“. Projekat je realiziran sredstvima Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH, Vlade USK i Vlade Republike Slovenije, a implementira ga Biotehnički fakultet u Bihaću.

Sredstvima Fonda za zaštitu okoliša FBiH je izrađena „Studija stanja okoliša Unsko-sanskog kantona“, a sredstvima Vlade Republike Slovenije preko Centra za međunarodni razvoj i saradnju Slovenije (CMRS) finansirane su ostale aktivnosti. Izrađen je dokument „Prijedlog ekoremedijacijskih mjera za zaštitu i sanaciju okoliša na području Unsko-sanskog kantona“. Ovaj dokument je stvorio pretpostavke za izradu osam idejnih rješenja konkretnih ekoloških problema u gradu Bihaću i općinama Unsko-sanskog kantona koji se mogu riješiti „ekoremedijacijom“.

Idejna rješenja su osnova za izradu projekata kojima će grad Bihać i općine USK-a moći aplicirati prema međunarodnim i domaćim fondovima kako bi nastavili aktivnosti rješavanja ekoloških problema Unsko-sanskog kantona. Ovaj projekat daje jasnu sliku politike razvoja Unsko-sanskog kantona, čiji je imperativ zaštita okoliša kroz uravnoteženje ekonomskih i društvenih utjecaja, usvajanjem pravila održivog razvoja.

Kao rezultat projekta, izgrađen je Edukacijski biljni uređaj za prečišćavanje otpadnih voda na Biotehničkom fakultetu u Bihaću. Ovaj biološki prečištač, u koji će se ispuštati komunalne otpadne vode i toksične vode iz laboratorija, je pilot projekat „ekoremedijacije“. Prečištač, pored praktičnog, ima i eksperimentalni karakter jer će na njemu raditi nastavnici, suradnici i studenti Biotehničkog fakulteta u Bihaću.

16.foRmiRanje centRa za RevitaLizaciju opožaRenih povRšina

Agromediteranski fakultet, Mostar

Javni poziv: Javni konkurs za korištenje sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine za realizaciju programa, projekata i sličnih aktivnosti iz područja zaštite okoliša za 2013.

Program: Projekti i studije u cilju ispunjavanja ciljeva Federalne strategije zaštite okoliša: Projekti u cilju prevencije i djelovanja u slučaju ekoloških katastrofa i incidenata

Cilj projekta je bio provođenje konkretnih aktivnosti na formiranju Centrazarevitalizacijuopožarenih biljnih populacija, koje su zbog prirodnih faktora i nemara degradirane i ugrožene, te stvaranje uslova za primjenu metoda kulture meristema u funkciji produkcije bezvirusnog sadnog materijala.

Realizacijom Projekta ustanovit će se adekvatan sistem koji će: omogućiti analizu utjecaja vatre na nastale štete, procjenu stepena degradacije terena (uključujući i stepen opasnosti od buduće erozije), ponuditi mjere sanacije i redoslijed potrebnih interventnih mjera. Očekivani rezultat projekta je stvaranje transparentnih šumskih prostora, čime će se djelovati sanaciono i povećati preventivno djelovanje prema eventualnim ekološkim katastrofama i incidentima.

S obzirom da se radi o dosta složenom projektu instaliranja i stavljanja u funkciju naučnoistraživače opreme neophodne za funkcionisanje Centra za revitalizaciju opožarenih površina, koji je obuhvatao: izvođenje građevinskih radova, nabavku i ugradnju staklenika sa pripadajućom opremom, opremanje laboratorija za proizvodnju bezvirusnog sadnog materijala (laboratorij za pripremu hranidbene podloge, prostor sa laminarima za sterilno rukovanje biljnim materijalom, klima komora za razvoj kulture), nabavku repromaterijala za reprodukciju biljaka, edukaciju kadrova i sl., u njegovu implementaciju je uključeno više sudionika (FMOiT, Vlada HNK, Ministarstvo PVŠ FBiH i Grad Mostar). Unutar aktivnosti koje uključuju: opremanje laboratorija za mikropropagaciju, proizvodnju bezvirusnog sadnog materijala, kontroluzdravstvenog stanja sadnog materijala i usavršavanje stručnih kadrova, Fond je sufinansirao nabavku opreme, radove na izgradnji staklenika i edukaciju kadrova.

Učešće u međunarodnim projektima i izradi strateških nacionalnih dokumenata

Natura 2000 “Podrška za provođenje Direktive o pticama i Direktive o staništima u BiH”,

ECRAN (eng. Environment and Climate Regional Accesion Network - Regionalna mreža za pristupanje EU u oblasti okoliša i klime),

NCSA (petnaestomjesečni projekat koji u Bosni i Hercegovini vodi Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Finansira ga Globalni fond za okoliš (GEF), a sprovodi Program za okoliš Ujedinjenih nacija (UNEP),

“Jačanje institucija za zaštitu okoliša u BiH i priprema za predpristupne fondove”,

“Upravljanje imovinom za sektor vodosnabdijevanja i odvodnje u Jugoistočnoj Europi” (Asset management for water and sanitation sector in South-East-Europe“). Projekat finansiran od strane GIZ / ORF, implementiraju ga Stalne konferencije gradova i općina (SCTM) i Mreža udruženja lokalnih vlasti u jugoistočnoj Europi (NALAS),

“Podrška Bosni i Hercegovini za razvoj državnih akcionih programa u skladu sa desetogodišnjom strategijom Konvencije Ujedinjenih nacija o suzbijanju dezertifikacije (UNCCD) i izvještavanje

prema UNCCD-u” (United Nations Convention to Combat Desertificaton/Land Degradation),

•“Podrška Bosni i Hercegovini za revidiranje Nacionalne strategije za biološku i pejzažnu raznolikost“ - izrada Petog nacionalnog izvještaja prema Konvenciji o biološkoj raznolikosti (CBD),

•“Program ruralnog razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za period 2013-2020.”,

•Projekat IPA 2008 „Pomoć u implementaciji Direktive o pticama i Direktive o staništima u BiH“ (Projekat je finansiran od strane SIDA-e, vođen od strane Delegacije Evropske komisije u BiH, a implementira ga Prospect Consulting&Services u konzorcijumu sa EPTISA, SIA ELLE i Latvijskim fondom za prirodu. Koordinator projekta je MOFTER),

• UNEP – GEF projekat “Razvoj kapaciteta za integraciju globalnih obaveza iz oblasti okoliša/ životne sredine u politike i odlučivanje o razvoju u Bosni i Hercegovini”,

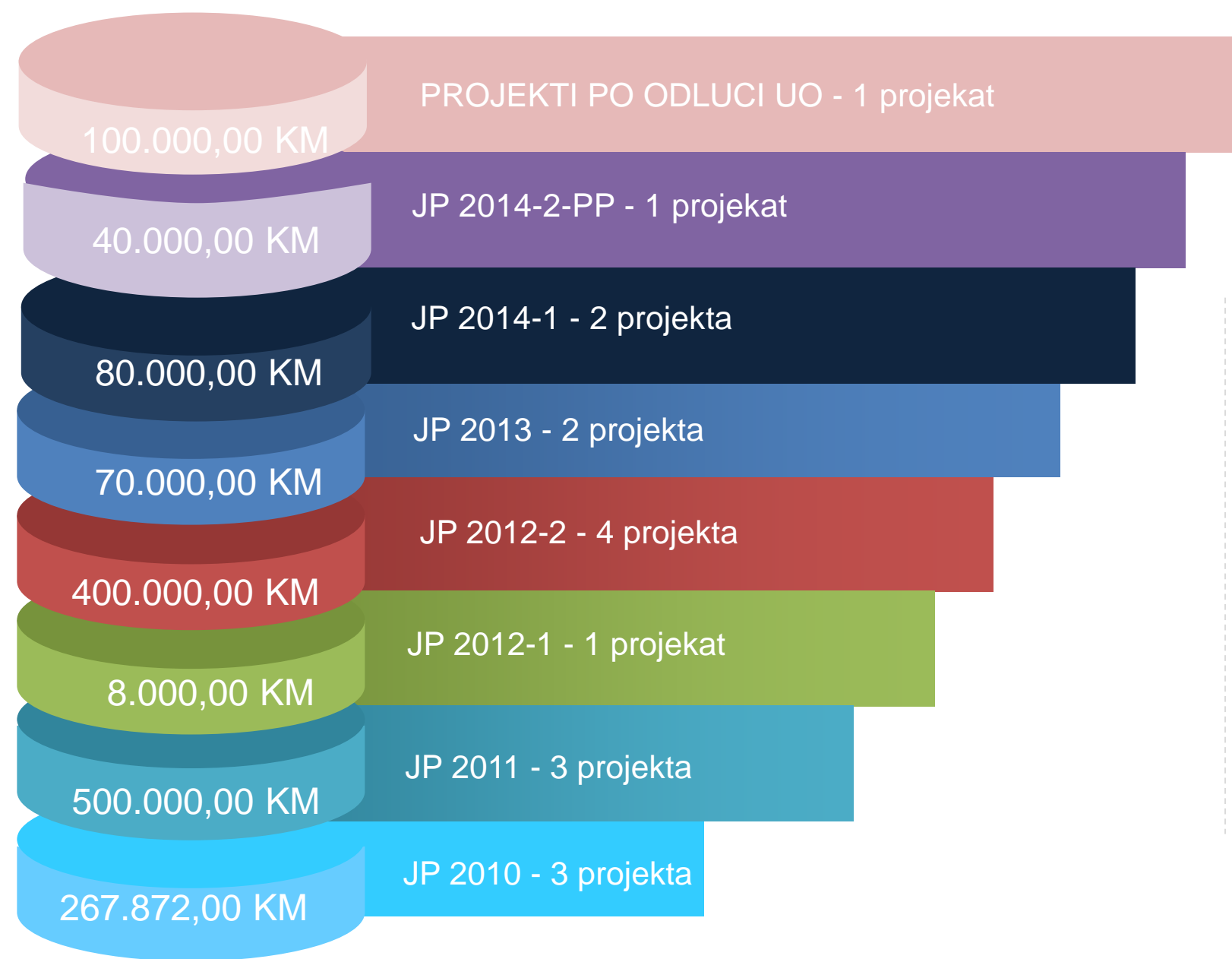
• Komponenta 4 „Politika zaštite okoliša“ Projekta za jačanje institucija za zaštitu životne sredine/ okoliša u Bosni i Hercegovini i priprema za predpristupne fondove “EnvIS”.

PROJEKTI ZAŠTITE
OKOLIŠA
FINANSIRANI OD
FONDA ZA ZAŠTITU
OKOLIŠA FBiH NA
PODRUČJU SLIVA
RIJEKE DRINE

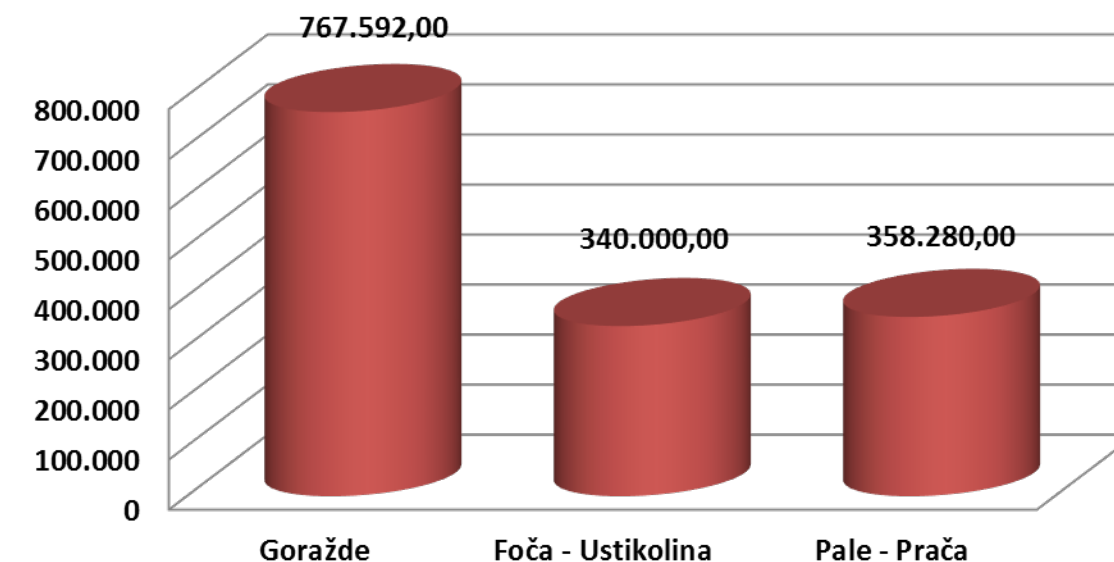
Projekti zaštite okoliša na području sliva rijeke Drine

prema dosadašnjim javnim pozivima

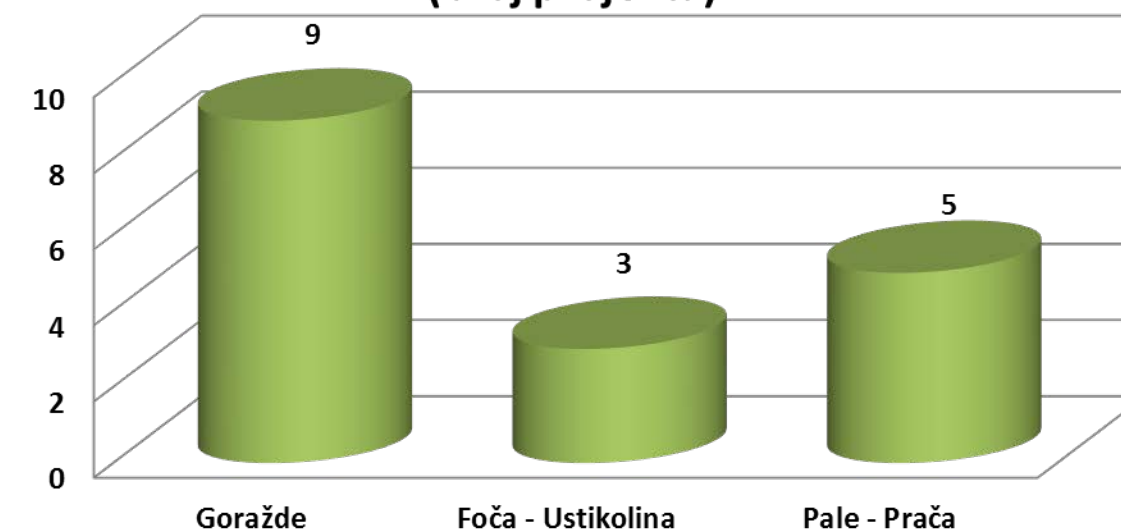

UKUPNO FINANSIRANO 17 PROJEKATA VRIJEDNOSTI 1.465.872,00 KM

RASPODJELA SREDSTAVA PO OPĆINAMA (KM)

RASPODJELA PROJEKATA PO OPĆINAMA (broj projekta)

Pregled finansiranih projekata

Sanacija šteta prouzrokovanih poplavom

Općina Goražde; Projekti po odluci UO; 100.000,00 KM

Čišćenje vodotoka na području općine Pale od otpada nanesenog od poplava
Općina Pale – FBiH; JP 2014-2-PP; 40.000,00 KM

Vodosnadbjevanje MZ Cvilin, općina Ustikolina;
JKP "Ušće" d.o.o. Foča-Ustikolina;
JP 2010; 200.000,00 KM

Eko škola Goražde - Obrazovanje za okolišno održivi razvoj;
UG Centar za okolišno održivi razvoj COOR Sarajevo;
JP 2012-1; 8.000,00 KM

Unošenje četinarskih i plemenitih lišćarskih vrsta šumskog drveća kao i šumskih voćkarica na području Bosansko-podrinjskog kantona, Goražde
JP "Bosansko-podrinjske šume" d.o.o. Goražde; JP 2012-2; 20.000,00 KM

Pošumljavanje goleti u odjelu 36/b i 37/c GJ "Prača" i odjelu 81/b GJ "Kolunska Rijeka,,;
JP "Bosansko-podrinjske šume" d.o.o. Goražde; JP 2012-2; 50.000,00 KM

Čišćenje, uređenje vodotoka, u smislu zaštite flore i faune na području općine Pale – Prača;
Općina Pale – FBiH; JP 2011; 100.000,00 KM

Projekat čišćenja obala vodotoka općina Goražde;
Općina Goražde; JP 2010; 39.592,00 KM

Projekat čišćenja obala vodotoka općina Pale-Prača;
Općina Pale – FBiH; JP 2010; 28.280,00 KM

PROJEKTI
SANACIJE
ŠTETA OD
POPLAVA

PROJEKTI
ODRŽIVOG
KORIŠTENJA
VODA

PROJEKTI
JAČANJA
JAVNE
SVJESTI

PROJEKTI ZAŠTITE
OKOLIŠA

PROJEKTI
ČIŠĆENJA
VODOTOKA

PROJEKTI
ZAŠTITE ZRAKA
I ENERGETSKE
EFIKASNOSTI

PROJEKTI
UPRAVLJANJA
OTPADOM

PROJEKTI ZAŠTITE
VODA

Smanjenje emisije stakleničkih gasova instalacijom kotla na čvrsto bio-gorivo uz povećanje energetske efikasnosti sistema grijanja u Kantonalnoj bolnici Goražde - BPK - I faza projekta;
Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP); JP 2013; 50.000,00 KM

Izgradnja nadstrešnica i opremanje lokacija kontejnerima za odvojeno odlaganje otpada u smislu jačanja javne svijesti o važnosti odvojenog prikupljanja i odlaganja otpada te zaštite okoliša na području Općine Pale FBiH
Općina Pale – FBiH; JP 2014-1; 40.000,00 KM

Uspostava centra za upravljanje otpadom -sanitarna deponija Gavrić Foča-Ustikolina
Općina Foča – Ustikolina; JP 2014-1; 40.000,00 KM

Glavni projekat postrojenje za primarni proces prečišćavanja tehnoloških otpadnih voda, objekat 402
UNIS "Ginex" d.d. Goražde; JP 2012-2; 100.000,00 KM

Zaštita izvorišta Bijela voda;
Bijela voda d.o.o.; JP 2012-2; 150.000,00 KM

Fekalna kanalizaciona mreža u Ustikolini;
Općina Foča – Ustikolina; JP 2012-2; 100.000,00 KM

Rekonstrukcija i modernizacija postrojenja za obradu tehnoloških otpadnih voda-objekat 121;
Pobjeda - Rudet d.d. Goražde; JP 2011; 200.000,00 KM

Glavni projekat za postrojenje za primarni proces prečišćavanja tehnoloških otpadnih voda - objekat 402;
UNIS "Ginex" d.d. Goražde; JP 2011; 200.000,00 KM

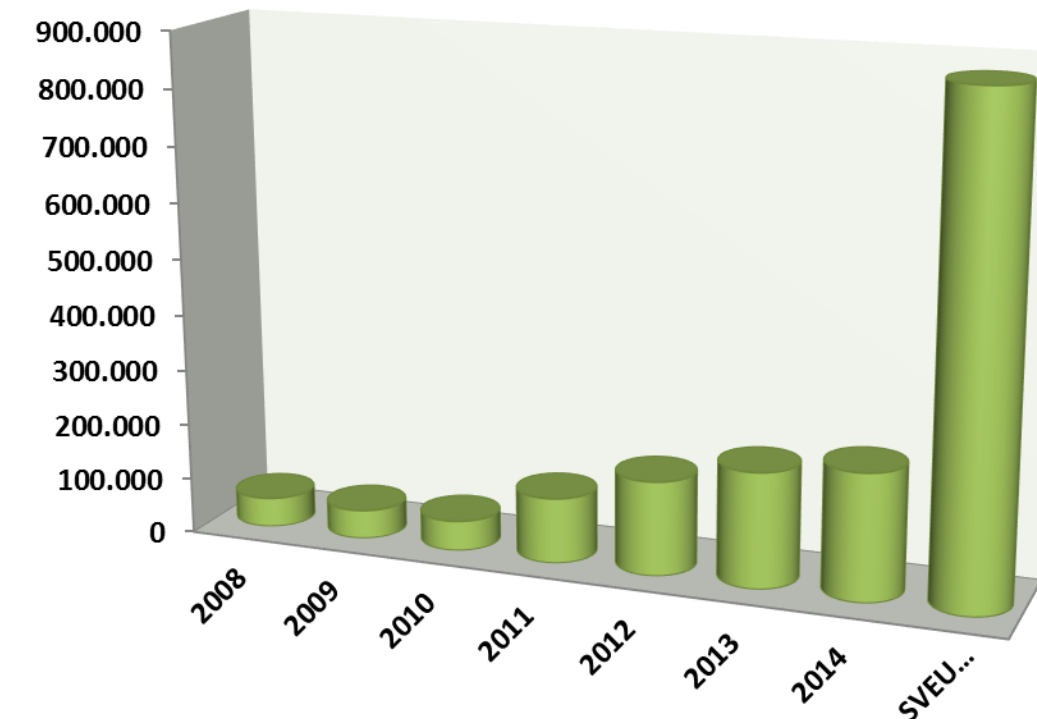
Pregled priliva sredstava iz BPK

Pregled ostvarenih prihoda za Bosansko-podrinjski Kanton

u periodu 01.01.2008. -31.12.2014.

Prihodi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013	2014	Sveukupno
Vodne naknade	52.655	51.335	53.513	52.953	57.395	61.258	62.988	392.097
Pos.nak.koje se pl.pri reg.mot.voz.				63.678	110.626	142.291	155.370	471.965
Naknade zagađivača zraka					153	1.237	1.077	2.467
Naknade za ambalažu i ambalažni otpad						884		884
Naknade za elektronski i elektronički otpad							29	29
Naknade za plastične kese - tregerice							6.457	6.457
Ukupno :	52.655	51.335	53.513	116.631	168.174	205.669	225.920	873.897

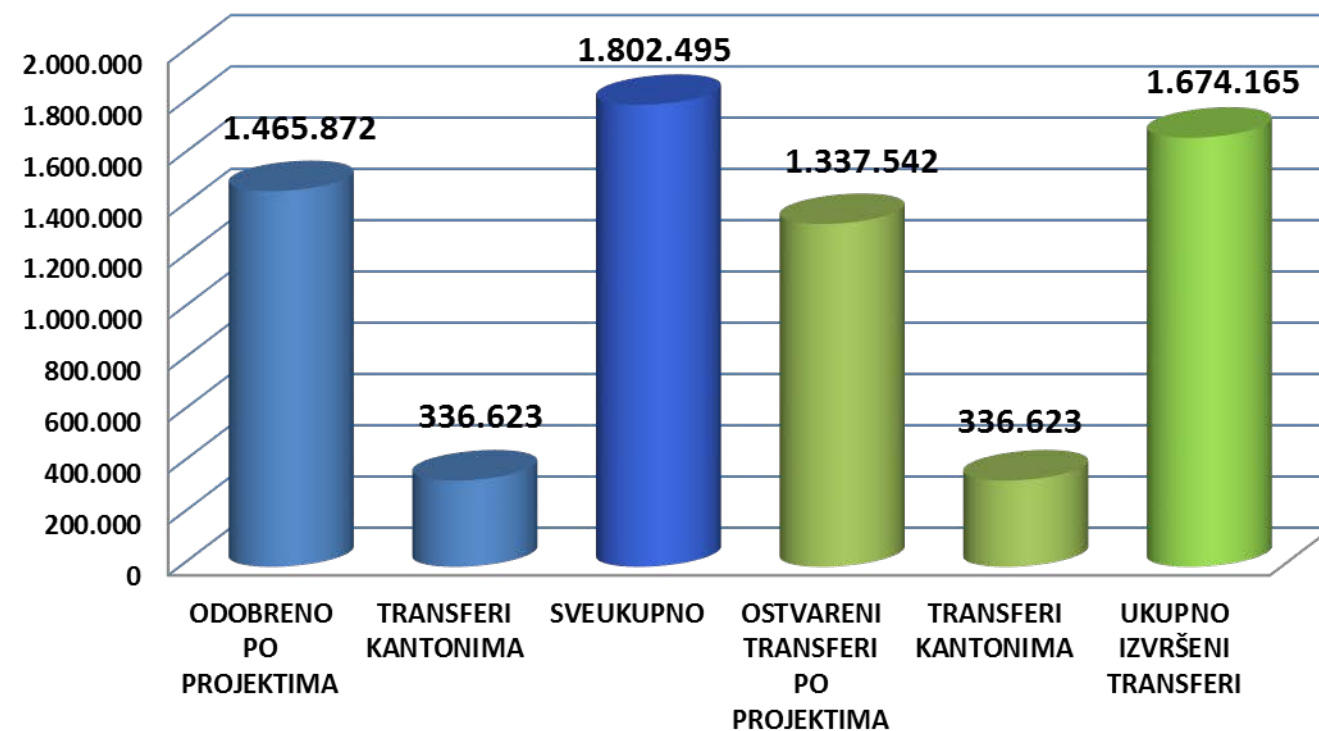
Priliv sredstava iz BPK po godinama

Pregled ulaganja u projekte zaštite okoliša u BPK i direktnih transfera

Pregled ostvarenih transfera

Pregled ostvarenih transfera po osnovama u periodu 01.01.2010. - 31.12.2014.

za Bosansko-podrinjski kanton

R.B.	Opis Transfera	Odobreno	Ugovoreno	Realizovano	% Realizacije	Otkazani ugovori	Ostaje za realizaciju
	1	2	3	4	5(4/3*100)	6	7(3-4-6)
I	Transferi koji se finansiraju iz vodnih naknada	1.225.872	1.225.872	1.217.542	99,32%	0	0
	<i>Projekat čišćenja obala vodotoka</i>	67.872	67.872	67.872	100,00%		
	<i>JP 2010</i>	200.000	200.000	200.000	100,00%		
	<i>JP 2011</i>	500.000	500.000	500.000	100,00%		
	<i>JP 2012-1</i>	8.000	8.000	8.000	100,00%		
	<i>Projekti po Odlukama Uprave</i>	100.000	100.000	99.736	99,74%		
	<i>JP 2012-2 LOT 1</i>	350.000	350.000	341.934	97,70%		
	<i>JP 2013 LOT 1</i>				0,00%		0
II	Transferi koji se finansiraju iz pos.nak.koje se pl. pri reg.mot.voz.	90.000	90.000	50.000	55,56%	0	40.000
	<i>JP 2012-2 LOT 2</i>	50.000	50.000	50.000	100,00%		
	<i>JP 2013 LOT 3</i>				0,00%		0
	<i>JP 2014-2</i>	40.000	40.000		0,00%		40.000
III	Transferi koji se finansiraju iz prihoda od nakanada zagađivača zraka	70.000	70.000	70.000	100,00%	0	0
	<i>JP 2013 LOT 2</i>	70.000	70.000	70.000	100,00%		0
	<i>JP 2014-1 LOT 1</i>				0,00%		0
IV	Transferi koji se finansiraju iz prihoda od nakanada za otpad	80.000	40.000	0	0,00%	0	40.000
	<i>JP 2014-1 LOT 4</i>	80.000	40.000		0,00%		40.000
	<i>Projekti po Odlukama Uprave</i>				0,00%		0
V(I+II+III+IV)	Ukupno po projektima	1.465.872	1.425.872	1.337.542	93,81%	0	80.000
VI	<i>70% naknada koje se distribuira BPK za reg. mot. vozila</i>			330.377			
VII	<i>70% naknada koje se distribuira BPK po osnovu nakn. zag. zraka</i>			1.727			
VIII	<i>70% naknada koje se distribuira USK po osnovu nakn. za plastične kese</i>			4.520			
IX(VI+VII+VIII)	Ukupno po direktnim transferima	0	0	336.623			
X(V+IX)	SVEUKUPNO	1.465.872	1.425.872	1.674.165			80.000

- Ukupan **prihod iz BPK** za period 01.01.2008. – 31.12.2014. godine iznosi **225.920 KM**,
- U proteklom periodu **izvršen je direktan transfer Kantonu** sredstava po osnovu naknada za registracije motornih vozila, za zaštitu zraka i naknada za plastične kese u ukupnom iznosu **336.623 KM**,
- U istom periodu od strane Fonda **ugovorena je realizacija projekata** iz oblasti zaštite okoliša vrijednosti **1.465.862 KM**,

- **U cilju podrške slabije razvijenih područja FBiH, od strane Fonda za zaštitu okoliša FBiH, BPK je u periodu od 01.01.2008. – 31.12.2014. godine dodjeljeno značajno više, od sredstava prikupljenih na osnovu naknada,**

- Osim projekata ugovorenih sa Korisnicima iz BPK, Fond je podržao i niz drugih projekata, a koji se tiču ove regije kao što su:
 - Izrada detaljnog energetskog audita za OŠ Fahrudin Fahro Baščelija, Goražde, Projekat sa UNDP-om iz 2013,
 - Izrada detaljnog energetskog audita za zgradu Općine Pale – Prača, GED Projekat 2014,
 - Lokalni ekološki akcioni planovi (LEAP-a), kao instrument održivog razvoja općina – JP 2013 – REC - 50.000,00 KM.

HVALA NA PAŽNJI !!!

KONTAKT

 Hamdije Čemerlića 39a
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

 00 387 33 723 680

 00 387 33 723 688

 info@fzofbih.org.ba
www.fzofbih.org.ba

 Hamdije Čemerlića 39a
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

 +387 (0)33 726 400

 +387 (0)33 726 423

 info@voda.ba
www.voda.ba